

ERDÉLYI FIATALOK

ROMÁNIAI • MAGYAR • FŐISKOLÁS • LAP

SZERKESZTI: *LÁSZLÓ DEZSŐ*

II. évf.

1931 január

1. szám

HUSZONNÉGYOLDALAS SZÁM ÁRA FŐISKOLÁSOKNAK 15, MÁSOKNAK 30 LEI
AKOLOZSVÁRI DIÁKBÁLON MINDENKINEK 20 LEI

FŐMUNKATÁRSÁK: Balázs Ferenc, Bányai (Baumgarten) László, Bíró Sándor, Debreczeni László, Demeter János, Dsida Jenő, Jancsó Béla, dr. Jancsó Elemér, László József, Mikó Imre, dr. Péterffy Jenő.

SZERKESZTŐSÉGI TITKÁR: László Ferenc.

MUNKATÁRSÁK: Andrásy Zoltán, Babos Sándor, Baczoni Flóra, Bakk Péter, Balázs János, Bede Emil, Bélteki László, Borbáth Dániel, Csákány Béla, Csögör Lajos, Dánér Lajos, Demeter Béla, Egyed Béla, Fazekas Sándor, ifj. Fekete Domokos, Ferenczy Géza, ifj. Ferencz József, Gagy László, Gurka Vilmos, Gyallay PappZsigmond, Gyergyai Judit, Kekel Béla, Kész Antal, Kovács Jenő, Kovács György, Kovács József, ifj. Kristóf György, Kristóf Ödön, László Ferenc, Méliusz N. József, S. Nagy Béla, Nagy Rózsa, Opra Benedek, Orbán Endre, Papp Ferenc, dr. Parádi Kálmán, Pogány Albert, Rohonyi Vilmos, Sűkösd Pál, ifj. Szabó Géza, Szabó István, Szentiványi Elek, Szilágyi Elek, Szilágyi Olivér, Takáts Albert, Vargha Lajos, Varró Dezső, Vita Zsigmond, Ziegler Emil, ifj. Zsombory László.

TARTALOM:

Debreczeni László: Liraiságunk	1
A kolozsvári magyar egyetemi hallgatók második emlékirata	4
Borbáth Dániel: A svájci egyetemi ifjúság problémái és az erdélyi fiatalok	6
Mikó Imre: A K. M. E. H. E.-től a Bolyai Körig	9
Ifjúsági egység felé	11
Rohonyi Vilmos: Az ifjúmunkásmentés kérdéséhez	12
Magyar főiskolai hallgatók szervezkedése	14
Ifj. Fekete Domokos: Levél a falúból	15
Az Erdélyi Fiatalok kolozsvári bemutatkozó estélye	17
Falú-munka:	
Az Erdélyi Fiatalok falúpályázatának eredménye (D. B.)	18
Az Erdélyi Fiatalok Kovásznán	19
A „Kévekötés”	21
Az Erdélyi Fiatalok falúfüzetei	21
Hogyan fogadták az Erdélyi Fiatalokat?	21
Fiatal magyarok:	
Albrecht D.: Az erdélyi magyar főiskolai hallgatók (László József)	22
Ifjúsági daloskönyv. (Ifj. Szabó Géza)	23
Kovács Endre: Világének	23
Egyesületi élet:	24

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Str. Iuliu Maniu (Szent-egyház-u.) 8. Székely Társaság helyisége. Kéziratok és a lap adminisztrációját érintő levelek a szerkesztőség, illetve a kiadóhivatal címére küldendők.

Lapunk kolozsvári megbizottai: Báthory-Apor szeminárium: Venczel József. Ref. Kollegium: Miklós András. Ref. Theológia: Antal Gusztáv. Unit. Kollégium: Csiki Andor. Ref. Szeretetház: Kórész Rózsika. Marianum: Kóri Manta.

ELŐFIZETÉSI DIJAK: Belföldön: főiskolai hallgatóknak félévre (5 szám) 50 Lei, egész évre (10 szám) 100 Lei; másoknak félévre 100, egész évre 200 Lei. Magyarországon: főiskolásoknak félévre 2,5, egész évre 4,5 P., másoknak félévre 3,5, egész évre 7 P. Csehszlovákiában: félévre 25, egész 50 csehszlovákiai korona. Jugoszláviában: félévre 40, egész évre 80 dinár. Más országokban: félévre 5, egész évre 10 svájci frank. Előfizetési díjak a kiadóhivatalba küldendők. Egyes szám ára belföldön: főiskolai hallgatóknak 10, másoknak 20 Lei. Magyarországon: főiskolásoknak 50, másoknak 70 fillér, Csehszlovákiában: 5 csehszlovákiai korona. Jugoszláviában: 8 dinár, más országokban 1 svájci frank.

MAGYARORSZÁGI FŐBIZOMÁNYOS: „Studium” könyvesbolt, Budapest, Múzeum-körút Magyarországi előfizetési díjak általa is beküldhetők. Csekk száma: 4041.

MEGJELENIK HAVONTA egyszer, július és augusztus kivételével.

Nyomatott az „URANIA” könyvnyomdában Cluj, Str. Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 10. Telef.: 187.

Liraiságunk.

Irta: *Debreczeni László*

Szerény folyóiratunk második évfolyamába lépett. Nem remélt, de örvedetes tény. És bár az elmúlt első esztendő munkássága valójában igen csekély gyakorlati eredményt adott, örömrünk jogossága nem vitatható el.

Nehezen, reménykedve, de fölös ábrándozások nélkül indúltunk, nem ígérve mást, mint a jó — és elsősorban kisebbségi sorsunk java — érdekében való, becsületes munkát. És ebben erőnkhoz mérten dolgozva, küzködve, íme eljutottunk az első leteendő útjelző helyéhez.

Most új útszakasz kezdődik és mi most sem ígérünk semmi mást, csupán csak amit a tavaly: dolgozni fogunk, ahogy a szükség hozza és úgy, ahogy tudunk s amennyit tudunk. Mást nem is ígérhetünk, mert tudjuk, hogy a szólamoknak itt helye nincsen, hogy fogadkozni lelkiismeretlenség és különben is, csak azok fogadkoznak, akiknek gyenge a hitük és az önbizalmuk.

*

És most, mielőtt tovább mennénk, ígéretések helyett nézzünk vissza arra az eléggé göröngyös útra, amelyen végig jöttünk, mert megszívlelendő tapasztalatokat, sőt fájdalmas tanulságokat meríthetünk s ma legjobb akaratedző a fájdalom.

Amikor lapunk első száma megjelent, egyszerre minden oldalról támadtak gúnyolódások, vádaskodások is. És mindenek felett, mint vezérszólam vált ki a fölényes elintézés: az Erdélyi Fiatalok líraiak. Hallottuk szóban, olvastuk írásban, Erdélyben és Erdélyen kívül: az Erdélyi Fiatalok líraiak ...

Nézzünk csak a szemébe ennek a líraiságnak.

A római arénákban megegetett, széttépetett, kivégeztetett keresztyén mártiroknak semmi gyakorlati programjuk nem volt. Nekik csak hitük volt. Líraiak voltak. Hittek és meghaltak. Százan éssok ezren. De azért keresztyénség mégis van. A reformáció üldöztetettjeinek, hugenottáknak és gályaraboknak, megintcsak nem volt semmi reális számításuk. Mindencselekedetük sarkalló indítéka a hit: a líraiság. Üldözték, kínozták őket: reformáció mégis lett. A negyvennyolcas ifjúság mozgalma sem ér bizonyára semmit, mert csupa 20—23 éves fiatal emberek csinálták, minden, tételekbe foglalt filozófia nélkül; csupán ifjú hevületük — líraiságuk — által vezetettve. És annyi nagy szellemmind hiába élt az emberiség történetében, mert legfőbb életeleme épen a líraiság volt.

Mindezeket nem azért mondtam el, hogy magunkat e vonalba állítva megnöveljem, hanem csakis a líraiság történelmi szerepét akartam érzékeltetni. És nem is akarom ezekben jelszóvá kalapálni a líraiságot, csak megmutatni, mint minden eszmei dolog cselekvési indítékát.

De jöjjünk közelebb. Vajjon, ha valaki érdektelenül számítja magát egy nép-közösséghez és öntudatával szentesítve magában a természet adta vérségi kötelékeket,

ezért a népközösségért munkát és hátrányokat vállal, elsősorban is nem líraiság-e ez? És vajjon okoskodás, kiszámított lehetőségek, jól megalkotott gyakorlati program alapján vallom-é magamat magyarnak itt, Erdélyben az Úrnak 1931-ik esztendejében?

De nézzük csak: az országok sorsát intéző, hidegszámítású, fölényes diplomáták nem-e a lenézett líraiság tüzes taplóját látták legjobb eszköznek s dugták a Jánosok és Péterek fülébe, hogy érdekeikért annál lelkesebben vettessék szét magukat az emberiség legvadabb vérszínjátékának borzalmas színpadán?

Azt hiszem, azok sem gondolták meg, mit mondanak és mit írnak, akik a líraiság vádját kimondták, leírták.

Mindenesetre, mi nem rösteltük magunkat ezért. Sőt örvendettünk, hogy így láttak meg. Mert tudjuk, hogy mentől továbbra teszünk líraiak, annál tovább leszünk fiatalok is. És erdélyi fiataloknak lenni majd deres fejjel is büszkeség lesz, mert szent elkötelezettségeket jelent az.

*

Azonban a líraiság emlegetése csak holmi enyhe gúnyolódás volt a többi torzonborz vád között. Undorodunk felsorakoztatni rútabbnál rútabb alakjaikat és csak érintjük, hogy megjelenésünk lehetőségét olyan tényezőkkel hozták kapcsolatba, hogy az kimondva több a rágalomnál is. Már szelidebb vádaskodások azok, hogy az Erdélyi Fiatalok nem tisztelik az öregeket, elárúlták az össz-magyar ifjúság együttműködését (a maguk kis hiúságáért, persze), nem respektálják az egyházakat. És lettünk egyrészt feltűnési viszketegségtől bántalmazott hiú klikk, majd kommunista forradalmi társaság, másrészt pedig öreg, maradi emberek által porázon vezetett, konzervatív kölönc-csoport, kiktől nem érvényesülhet itt a haladó szellem. Aszerint, hogy hol mivel gondoltak befeketíthetni, mert szomorúan érdekes az, hogy a legellentétebb vádak is egy forrásból eredtek.

Mondanunk sem kell, hogy mindezek igen olcsó vádak voltak már, de azért hatásukat csak éreztük. A legjózanabbul gondolkozó emberek szeméit is megtudták zavarni. És mi egy egész esztendőn át viseltük a gyanúsítottság lealázó bélyegeit. De szó nélkül állottuk a bizalmatlankodást, a kétkedő tekinteteket, hordoztuk a bélpoklosság odiumát, kerülgettük a gánzoskodásokat. Mi nem vádaskodtunk, nem replikáztunk. Nem azért, mintha a vádak legcsekélyebb igazságát is éreztük volna, de mert nem volt időnk. Líraiságunk hajtott és dolgoznunk kellett; elsősorban a vállalt köteleességeknek kellett megfelelnünk. De most szóvá tesszük, mert véglegesen elhallgatni ráhagyás volna és mert — nem röstelljük kimondani — bizony fájtak e vádak és megnehezítették munkánkat, mert mi megértést, jóakaratot, segítséget vártunk akkor, amikor csupán líraiságunkra hallgatva, a saját zsebeinkre összejegyeztük az első nyomdászámbla fedezetét.

Mert így indult útnak az Erdélyi Fiatalok. Azon 3—500 lejeből, ami néhány lírai fiatalember sovány zsebében nagyon is feleslegeskedett. És indult azzal a szándékkal, hogyha első számunk megbukik, újat csinálunk, hogy éreztessük egy ilyen lap szükségességét, mert tíz évig hiába várt az ifjúság, hogy komolyan is észre vegyék.

De igaz, hogy mi nem akartuk a korlátoztatást, nem akartuk felvenni bizonyos megalkuvások béklyóit, nem akartuk feladni függetlenségünket, szabadságunkat: líraiságunkat. Tisztán és szabadon akartunk látni, a magunk lábán járni, látásunk szerint érezni és beszélni. Mert éreztük, hogy a líraiság az ifjúságnak legnagyobb ajándéka.

Talán ez fájt sokaknak. és ha ezt bűnnek látták, nem tehetünk róla, de összességünk egy évi munkája és egyen-egyen való munkássága alapján merjük hinni, hogy nem volt az.

És ott lappangott körülöttünk a magyar eszme feladásának vádja is.

Igaz! Mi nem tekintgettünk más életekre, nem várunk segítséget sehonnan. Mi átértékeljük a magyar gondolatot, mert tudjuk, hogy a mi fájdalmaink senkinek úgy nem fájnak, mint nekünk. Külső csodák után nem ábrándozunk. Mi csak az emberben történő csodákban hiszünk: a líraiság csodáiban. Mert a mi kérdéseinket csak és csupán mi oldhatjuk meg. Mi, akik ráhajlunk arra a földre, amelyen állunk, mert erőt csak abból meríthetünk. Líraiságunk ezt mutatta meg nekünk. *És mi hiszünk, hogy a líraian beindított munka meg fogja találni a maga reális medrét is, megoldja a maga gyakorlati kérdéseit is, meghozza a maga valóságos gyümölcseit is.* De akkor is csak a lelkekben élő mozgó erő: a líraiság által.

*

Az év folyamán különböző központokban megrendezett nyilvános estélyeinkkel kerestük a szélesebb kapcsolatokat, alkalmat adtunk, hogy megismerjenek, hogy tudomásul vegyék, hogy van Erdélyben öntudatos magyar ifjúság, amely dolgozni, cselekedni akar, munkát vállal, mozog: él. És csak a legteljesebb hálával gondolhatunk arra a könnyekig is menő, meleg fogadtatásra, amelyben vidéki városainkban részesültünk. Kolozsvári esténk hangulatát azonban nem remélt disszonancia tompította le.

Nem vádaskodunk ezúttal sem, de regisztráljuk a tényeket.

Esténk előtt hivatalos körök aggodalmaskodásáról kaptunk figyelmeztetést. Szép és nagyszámu közönségünk soraiból szinte mind hiányoztak azok, akiket elsősorban kellene érdekeljen az ifjúság kérdése, amely egyúttal a jövő kérdése is. Összes közép- és főiskolai nevelőtestületekből két tanár volt jelen. Négy hivatalos magyar egyház vezetőségéből egy egyházfő és egy lelkész jöttek el. A Magyar Párt vezetőségéből senki. Az ifjúsági ügyekkel foglalkozók közül sem senki és csak egyetlen komolyabb igényű sajtóorganum képviselője.

Ismételjük: nem vádaskodunk. Mi tudjuk, mert számon tartottuk, hogy kik nem jöhettek el más elfoglaltság miatt, de azt is tudjuk, kik lehettek volna ott.

Ezt nem lehet azzal sem menteni, hogy egyik-másik erdélyi fiatal az elvei miatt bizonyos körökben nem grata persona. Éppen azért kellett volna ott lenni, ha mindjárt levágó szándékkal is. Mert az ifjúságról, a jövődőről van szó. Ott kellett volna lenni és látni, hogy sem olyan vörösek, sem olyan feketék nem vagyunk, amilyeneknek festettek. Hallani kellett volna, hogy nem „ütjük“ az „öreget“, nem „destruáljuk“ a közönséget, mert tudjuk, hogy ez nem lehet sem cél, sem eszköz; de féltő remegéssel csügünk jövődönkön. Döbbsenni kellett volna a felvetett problémákon és jövőre indíttatást szerezni. Érezni kellett volna a mindenkünkben ott égő, ki nem mondott fájdalmas kérdést: mi lesz velünk? Jaj, mi lesz velünk? És meg kellett volna indulni a mindnyájunk ajkáról feltörő leglíraibb sikoltáson: élni, élni, élni akarunk!

Vagy akár lekritizálni, vitába szállni: mindegy. Mi állottuk volna azt is. Mert nem tartjuk magunkat csalhatatlanoknak. Senki sem csalhatatlan. Azt sem állítjuk, hogy a miénk az abszolút igazság. Ezért vártunk együttérzést, biztatást, tanácsot és ha szükség, szigorú, de igazságos, jótakaró kritikát is.

És amikor e kolozsvári tünettel hosszabban foglalkozunk, nem valami erkölcsi bukás érzetében tesszük, mert hál' Istennek szép számmal vannak megértőink is. Hanem egyrészt azért, mert éppen a távolmaradók teszik a magyarságnak azon elemeit, amelybe az ifjúságnak kapcsolódnia kell majd az életben. Másrészt pedig mert már sorakoznak hátunk megett a még ifjabb generációk, a 24, 20, 17 évesek, akik csak rajtunk keresztül lesznek megérthetőek, mert életük determináltságából származó új látásukkal mind messzebb és messzebb fognak esni.

Új világ szelét érezzük és mi készülni akarunk erre. Mert jaj lesz nekünk, ha ezután is, mint annyiszor, készületlenek leszünk. Egész életfelfogásunk és akaratunk ebben a tudatban gyökerezik s talán ezért vagyunk érthetetlenek. Az elmúlt év mindenestre még élesebben mutatta meg az utat. Tisztábban látjuk, hogy az ifjúságnak magának kell gondolkozni, bírálni, cselekednie. Ez a mi nagy tapasztalatunk.

És az új esztendőben ezzel hívjuk munkára a dolgozni akarókat. Mert amíg tudunk, dolgozni fogunk. És hisszük, hogy líraiságunk segíteni fog.

A kolozsvári magyar egyetemi hallgatók második emlékirata.

Az itt közölt emlékiratot a magyar egyetemi hallgatók kiküldöttei 1930 dec. 19-én adták át Costachescu közoktatásügyi miniszternek.

Miniszter Úr!

A közelmúltban elhangzott trónbeszéd kilátásba helyezte az új főiskolai törvényt, továbbá a kisebbségi állampolgárok számára egyenjogúságot és méltányos elbánást biztosított. Az államfő ajkáról elhangzott szavak, melyek a kormány és a törvényhozó testületek munkájának mindenkor irányelvül szolgálnak, bátorítanak fel minket, a kolozsvári I. Ferdinánd Király Tudományegyetemen magyar hallgatóit, hogy Ön elé terjesszük az alábbi tiszteletteljes emlékiratunkat, melyet sem a Rektor úr, sem az Egyetemi Tanács — úgy találva, hogy annak tárgya az egyetem hatáskörén kívül esik, — nem tudott megoldani.

A magyar egyetemi hallgatók száma a kolozsvári I. Ferdinánd Király Tudományegyetemen, amint ezt az egyetem át vételének tízéves fordulója alkalmával rendezett kiállításon a nemzetkisebbségi statisztikai kimutatásokból is láthattuk, az elmúlt évtized folyamán állandóan növekedett. Míg az 1919—20 évben a magyar egyetemi hallgatók száma az egyetem összes hallgatóinak alig négy százalékát haladta meg, addig ma ez a szám túllépi a hatszázat, ami az egyetem hallgatóságának közel húsz százalékát teszi ki. Ez a szám arány valószínűleg állandósul annak a gondolatmenetnek következményeként, mely mind erősebben érzett földhözköttetésünkben gyökerezik és amelynek végső kifejlése az a már mindenki által elismert

tény, hogy lehetünk az állam értékes, becsületes és dolgozó polgárai faji érzésünk hiánynélküli fenntartása mellett is. Ennek az elgondolásnak külső jelét adták a középiskolát végzett magyar ifjak akkor, amikor ahelyett, hogy külföldi egyetemet kerestek volna fel továbbtanulás céljából, úgy döntöttek, hogy itt maradnak és mint faji életünk egy újonnan kezdődő, történelmi periodusának előharcosai, kapcsolatot keresnek a többségi néppel, megismervén annak kultúráját, nyelvét s hagyományait, hogy ezáltal nemcsak akarjanak, hanem tudjanak is dolgozni népük, államuk és egy tisztultabb emberiség érdekében. Ez az elhatározás az egyetem tanári karának csak a tudomány tisztultabb nézőszögéből elbíráló felfogásával találkozott, mely az egyetem falai közé sohasem engedte a sovinizmus, sem egyéb elfogultságok zavaró túlzásait beférközni és ezzel a tudás méltóságának és az egyetem tanári kara által az állam keretében elfoglalt legelőkelőbb szellemi pozíció kívánalmainak tett eleget.

Az utóbbi években a magyar nemzeti-ségű hallgatók számbeli növekedése a közös sors és az ennek folytán kiérlelődött közös problémák hozták létre a hallgatók megszervezésének, illetve egyesületbe való tömörülésének gondolatát. Minden ilyen irányú szervezkedés természetesen valamilyen cél érdekében történik, melynek lényeges feltétele az, hogy egyrészt ne sértse az anyaintézetet, vagy ezen túl az ál-

lam érdekeit, másrészt, hogy e cél feltétlenül magyarázza az egyesület szükségességét is. Ami a fenti feltételt illeti, kétségtelenül megvan, mert a faji, illetve nemzetiségi alapon való szervezkedés nem sérti, mert nem is sértheti az állam érdekét akkor, amikor ezeknek a fajoknak létezését és nemzeti mivoltuk csorbíthatatlan megtartását az állam keretén belül úgy nemzetközi szerződések, mint az állami törvényhozás és országunk alaptörvényei egyaránt elismerik. A faji alapon való szervezkedés nem áll ellentétben az ország alaptörvényeivel, sem azokkal a szerződésekkel, melyek a romániai kisebbségek jogi helyzetére vonatkoznak. Így a Szövetséges és Társult Főhatalmak, valamint Románia között 1919 dec. 9-én Párisban kötött szerződés 9-ik cikke biztosítja, hogy „azok a román állampolgárok, akik faji, vallási, vagy nyelvi kisebbséghez tartoznak, jogilag és ténylegesen ugyanazt a bánásmódot és ugyanazokat a biztosítékokat élvezik, mint a többi állampolgárok. A Mon. Oficialban 1923 márc. 29-én közzétett alkotmánytörvény 5-ik §-a pedig kimondja, hogy a román állampolgárok faji származásra, nyelvre, vagy vallásra való tekintet nélkül az összes törvény által előírt jogokat s így a gyülekezési és egyesületalakítási jogot is élvezik. Hogy pedig a magyar egyetemi hallgatók szervezkedésének célja magában rejti a szervezkedés szükségességét is, ez az alábbi részletezésből tűnik ki.

Egy faji alapon álló magyar diákegyesület megalakítását elhatározóan sürgetik a magyar egyetemi ifjúságnak mind szellemi, mind anyagi érdekei. Ezen elsőrendű érdekek, melyek az egyesület működésének keretében nyernének kielégítést, a következők:

1. Tanulmányaikban szűkös anyagi körülményeik miatt akadályozott magyar diáktársaink segítése.

2. Kulturális ismereteink bővítése önképzés és konferenciák útján.

3. Román diáktársainkkal eddig egyénként fennálló jóviszony öntudatosítása, elmélyítése és kollektív tétele egymás problémáinak megismerése, kölcsönös megtárgyalása és egymás kultúrájának közelebbhozása által.

Célkitűzésünk tehát olyan irányú munkát tartalmaz, mely a többi egyetemi egyesület programjával is összhangban áll, olyan célokat, melyeket az egyetem keretén belül és annak fennhatósága alatt kívánunk megvalósítani, mivel éppen egyetemi hallgató voltunk vetette fel ezeket a problémákat.

A jelenlegi egyetemi szabályzat 27-ik paragrafusában felsorolt négy egyesületi forma közül egy sem alkalmas ezen érdekek hiánynélküli kielégítésére. Eltekintve attól, hogy az egyetemen ez időszerint fennálló egyesületek maguk is csak tagoldásai egy összefogó, lényegileg román faji alapon nyugvó szervezettségnek, s így az azokban való beolvadás nemcsak, hogy faji egyéniségünk részleges feladásával járna, hanem a fentebb kifejtett program megvalósítása elé is majdnem leküzdhetetlen akadályokat gördítene. Ugyanis sem a fakultásonkénti, sem a sportegyesületek már csak természetüknél fogva sem képezhetik egységés alapját egy átfogó, mind ezeket az igényeket teljes egészükben kielégítő alakulásnak. Egyedül a vidékenként való szervezkedés nyújtana bizonyos megkerülésekkel ilyen alapot, de a szervezkedési lehetőségek itt sem kielégítőek.

Így a magyar egyetemi hallgatóság szervezkedésének egyedüli alapja csak a fajiság lehet, mely egyrészt sokkal természetesebb meghatározója és kollektívumba vonó kritériuma az ifjúságnak, mint az egy vidékről való származás, az ugyanegy fakultásra való beiratkozás, vagy a test kultusza; másrészt pedig egyedül képes azoknak a problémáknak maradéknélküli megoldására, melyeket az egyetemi hallgatóság e tekintélyes csoportjának éppen a többségtől elütő fajisága hívott életre. Ez az egyetem keretei között való testületi elhelyezkedés és a más nemzetiségű hallgatókhoz való őszinte közeledés csak akkor történhet fajoknak az emberi értékek magaslatán való találkozása jegyében, ha az egyetem bármilyen anyanyelvű polgárának meg van engedve a faji alapon való szervezkedés.

Az elmondottakból önként adódik a kolozsvári I. Ferdinánd Király Tudományegyetem magyar hallgatóinak kérése, mely-

nek történetét elmondottuk, jogalapjaira rámutattunk és célját kijelöltük:

Kérjük a főiskolai törvény oly módon való kiegészítését, vagyis az egyetemi tanulmány és rendszabályzat 27-ik §-ának oly módosítását, hogy az az egyetem keretén belül a faji alapon való egyesület alakítására lehetőségeket nyújtson.

Miniszter Úr!

Folyó év március 26-án a kolozsvári magyar egyetemi hallgatóságnak egy tizenhét tagú választott bizottsága 407 egyetemi hallgató aláírásával egy hasonló értelmű emlékiratot adott át az Egyetem Rektorának. Miután az egyetemi tanács nem tartotta magát illetékesnek arra, hogy ebben a kérdésben határozatot hozzon, a Rektor úr jóindulatú ajánlatára Önhöz fordulunk a kolozsvári magyar egyetemi hallgatóság emlékiratával. A meghozandó főiskolai törvény jóidőre el fogja dönteni a főiskolai szervezkedést, mint annyi más fontos problémát. A főiskolai életnek eb-

ben az új korszakában minden magyar hallgató azon lesz, hogy az eddigi egyéni célokat kollektív célokká egyesítse hogy ez az őszinte együttműködés, mely eddig a különböző fajiságú diákok között egyéneként létrejött, ezután testületek öntudatos együttműködésévé mélyüljön.

Teljes bizalommal remélve tehát kérésünknek a kisebbségi egyenjogúság szellemében való megoldását, *tisztelettel kérjük a Miniszter urat, hogy jelen emlékiratunkat az új főiskolai törvényt előkészítő bizottság elé terjessze és jóindulatú pártfogásával értékelni kegyeskedjék becsületes igyekezetünket, mellyel faji szervezkedésünket az egyetem falai között akarjuk véghezvinni, hogy az egyetem felügyelete öröködjék szervezkedési mozgalmunknak a célkitűzésekhez való alkalmazkodása fölté-*

Cluj-Kolozsvár, 1930 dec. 14.

Vagyunk kiváló tisztelettel:

423 magyar egyetemi hallgató aláírása.

A svájci egyetemi ifjúság problémái és az erdélyi fiatalok.

Irta: *Borbáth Dániel*

Második éve élek a svájci egyetemi ifjúság között. Gyakran jelent meg előttem ennek a fiatalságnak és a mi egyetemi ifjúságunknak egymástól nagyon különböző arca. Egészen más arc, más helyzetben élő, mások a problémái. Mikor bele nézek ebbe az arcba, mindig érzem, hogy van mondanivalója nekünk. Jó ha az erdélyi diák ismeri ezt az arcot.

A svájci egyetemi ifjúság legfőbb problémája ma a *pacifizmus*. Svájc a béke országa. Az ember benyomása az, hogy az utóbbi években egyenesen erőszakolja a békét. Vannak napilapok, melyeknek állandó rovata „Die Friedensprobleme”. Nemcsak templomi szószékeken, egyházi sajtóban, szocialista kongresszusokon, egyetemi tanárok előadásában, hanem diákgyűlések, diákszobák beszélgetéseiben, vi-

tatkozásaiban is gyakran találkozik az ember a pacifizmussal, a követelő, az előtörni, győzni akaró pacifizmussal. Ez az ország, amely nem vett részt a háborúban, undorral és gyűlölettel beszél a háborúról. Az egyetemi ifjúság is ugyanezzel az érzülettel említi a háborút s mindazokat, akik a jövő háborújáról beszélnek. Nem kell a háborúval járó s azt követő nyomor és embertelenség, a fronton vergődő katonaszemélyek szenvedése, a hadikórházakban seblázban szenvedő kínja, a hadiözvegy s hadiárva! Testvériséget, becsületes életet, békés évtizedeket akar a svájci ifjúság.

A tavasszal Bazelen egy hétig „Népszövetség és az ifjúság” címen kiállítást, tudományos és mozielőadásokat s konferenciákat tartottak a nevelők számára azal a céllal, hogy az ifjúságot a Népszö-

vetség szellemében neveljék. A svájci ifjúság már most is a Népszövetség eszköze. Nemrég, mint vendég, résztvettem Zürichben, a „Svájci Főiskolás Egyesületek“ cz évi közös kongresszusán. *Béke*. Ez volt az utolsó szó a kongresszuson. A helyettes elnök bezáró beszédében egyre fokozatosabban emelkedett ahhoz a célhoz s vágyhoz, ami a svájci főiskolások előtt áll, s ezt azzal a szóval fejezte ki, mellyel a kongresszust is bezárta: *béke*.

Mikor pacifista fiúkkal, a magyar ifjúságról beszéltem, mindig nehéz és elszomorító volt a beszéd. Az oka ennek az, hogy *nem ismernek minket s ami keveset tudnak rólunk, nem olyanokon keresztül tudják, kik igazi arcunkat mutatták volna meg*. A pacifista svájci fiúk legtöbbször ellenszenvvel emlékeztek a magyar fiúkra, olyanoknak látják, mint akik veszélyeztetik a békét. — „Ti zúgolódtok az ellen, amit megérdemelve mért reátok a háború. Bennetek nincs belátás, ehelyett ti most is hadiözvegyeket, hadiárvékat akartok gyártani.“ — Ezek a vádak a magyar ifjúsággal szemben. Az ilyen fiúkkal beszélgetve az volt az érzésem, hogy a háborút gyűlölő ember ellenszenvre sugárzott az arcukról reám. A másik érzésem pedig, hogy nem ismernek, nem ismerik a helyzetünket, a multunkat s jelenünket. De van valami igazuk abban, amikor azt állítják, hogy évtizedes bűneinkért állunk ott, ahol vagyunk és sokan közülünk nem látják be ezt.

Azt hiszem, az erdélyi fiatalság egyet ért velem, amikor a svájci pacifista ifjúságnak azt felelem: mi, bár egészen más körülmények között élünk, még sem vagyunk a háború ifjúsága. Hiába vádolnak azzal. *Mi tudjuk azt, amit e lap szerkesztője is egyik vezércikkében kifejezett, hogy bűneinkért állunk ott, ahol vagyunk*. Az erdélyi fiatalság nem akar „hadiözvegyeket és árvékat gyártani.“ Az erdélyi fiatalság más úton építi jövődjét.

A svájci ifjúság másik problémája a *szociális* kérdés. A svájci ifjúságnak nincs nemzeti problémája, de nagyon egy népének szociális bajaival s odaadással harcol a szociális helyzet javításáért. Nem marxi szociálista, bár az utóbbi hónapok-

bar megjelentek a svájci egyetemeken a „Marxistische Studentengruppe“ plakátjai s gyéren látogatott összejöveteleiken dicsőítik az orosz szovjetet s gyalázzák a keresztyénséget s a nemzeti eszmét. A svájci ifjúság egy részét keresztyén szociálistának lehetne minősíteni, bár sokan vannak, akik sem a keresztyén, sem a marxi szociálizmussal nem értenek egyet.

A svájci szociális helyzet össze sem hasonlítható az erdélyi, vagy a budapesti szociális krízissel. Egy temesvári vagy budapesti munkás számára paradicsom az, amikor egy svájci munkás él. Temesváron külvárosi munkáscsaládokat látogatva, láttam hideg szobában, alig elhordozható büdösségben olyan gyermeket, *aki naponta csak egyszer evett száraz kenyert s vágott zöldkáposztát*, amikor beszélgettem olyan családokkal, ahol a gyermekeket hetekig nem engedték ki a szobából, mert nem volt cipőjük, ingük; ott láttam, mi a nyomor, de baseli és zürichi munkáscsaládok házaiban megfordulva, ezt nem láttam. Merem állítani, hogy az a baseli kommunista, aki a május elsejei tüntetésen, vitte a piros táblát ezzel a felírással: „kenyeret a gyermekeinknek“, azon a héten, melyen az év folyamán leggyengébben kosztozott, akkor is jobban evett, mint a mi munkásunk a legjobb hetében. A svájci ifjúság mégis szociálista. Javítani akar a helyzetén. Ne legyenek bizonytalan existenciájú munkások. Otthonok, konyhák, fürdők biztosítsák az ifjú munkások egészséges fejlődését. Ne legyenek ágyra járók. (Pedig a mi viszonyainkhoz képest nagyszerű népfürdők, étkezdék, tornatermek állanak a munkások rendelkezésére). Azt akarják, hogy a munkanélküliség lehetősége se legyen. A munkás ne a részvénytársaság részvényeseinek dolgozzon, hanem részesedjen úgy munkája eredményében, mint a gyárigazgató (pl. Zeissgyár). Sokan jogtalanul tartják a kamatot. (Pedig Svájcban a kamat egynegyede annak, amit az erdélyi gazda fizet!) — A svájci egyetemi ifjúság együtt érez a munkásnéppel s látja azt, hogy *Európának a béke mellett a szociális krízis a másik fontos problémája*. Van valami profecia azokban a svájci egyetemi hallgatókban, akik a va-

sárnapot munkásproletár fiúk társaságában töltik, kirándulva vagy másképpen szórakozva.

A svájci ifjúságot így látva, szomorúan táruult elém, a mi ifjúságunknak különböző arca. Olyan igaz az, amit e lap szerkesztője egyik cikkében fejtegetett: *nekünk nincs érzékünk a mások szenvedése iránt.* Minket nem érint az, hogy Kolozsvár külvárosában éhes egy magyar munkás kislány, hogy züllik egy 16 éves magyar munkásleány szociális helyzete miatt, hogy kétségbeesett vergődés a bánati téglagyári munkás, vagy az erdélyi bányász élte. Minket nem ráz meg az a vergődés, amiben a mai adósságba merült erdélyi gazdasádalom van. *A mi ifjúságunkból hiányzik a szociális érzék.* Úgy fáj nekem az, hogy amikor egy itteni cserkész tiszttel, a mi névünk gazdasági helyzetéről beszélve, nem tudtam nyugodtan visszautasítani azt a vádját, mely abban a megállapításában volt, „hogyan lehet a magyarok közt szegénység, mikor a magyar diákok olyan sokat adnak az eleganciára; mikor büszkén emlegették, hogy úgy, ahogyan a magyar jogász mulatott, nem mulatott diák; amikor a magyarok Svájcban egyik legelőkelőbb hotelben rendeznek magyar bált. Ott, ahol olyan sok „méltóságos“ úr, „kegyelmes“ úr van, hogyan lehet nyomor?”

Felelet helyett csak azt éreztem, *el kell jönnie egy időnek, mikor a magyar főiskolás arca hasonló lesz a svájci szociálista diák arcához.* Amikor pénzből és idejéből többet fog adni az éhező proletár testvérenek, mint amennyit eleganciára és kávéházra költ, amikor az „úr“ elé rakott felesleges címek helyett (Svájcban nincsenek címek) a munkásnak ad szükséges segítséget, testvéri szívet, erős kezet. Le merem írni azt, ami hónapok óta meggyőződésé formálódott bennem: az erdélyi fiatalságnak *szociális fiatalsággá, keresztény szociálistává* kell lennie. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a mai szocialista pártok (szoc. demokrácia, nemzeti szoc., vallásos szoc. stb.) valamelyikének programját fogadja el s egy ilyen pártot alakítson. *Ezek egyike sem való nekünk. Érzületében legyen szociális.*

A harmadik dolog, amit a svájci főisko-

lás ifjúságról el kell mondanom az, hogy az: *a világban élő ifjúság.* Vagyis ezt az ifjúságot foglalkoztatja az, ami ma Oroszországban, Indiában, Kínában stb. történik. Egy-egy előadást, pl., mely a mai orosz helyzetről szól, tömegesen keresik fel a leányok s fiúk, mert problémájuk a mai orosz-kérdés s a kereszténységnek ott nyilvánvalóvá lett válsága. Hasonlóképpen felelősséget éreznek a nem keresztény népekkel szemben is. Egy internátusban a szomszédom, egy schaffhauseni orvostanhallgató volt, aki tanulmányai után Afrikába készül misszió orvosnak. A baseli külmisziói intézet évente több egyetemet végzett fiút küld ki az indiai és kínai főiskolákra külmisziói munkásnak.

Tény az, hogy a mi helyzetünk egészen más. *Nekünk épen e'ég nézni valónk van Erdélyben.* Jövendőnkre nézve nagyon fontos az, hogy ifjúságunk tekintete Erdélyben s a multunkon legyen. Ez az első kötelességünk. De ifjúságunk nem maradhat csak befele néző ifjúság. Kolozsváron hallottam egyik professzoromtól, hogy egy időben az igazi erdélyi diák az volt, aki amíg a Bethlen Gábor enyedi főiskolájának szobájában tanult, lelkében sokszor Heidelbergában volt.

Az igazi erdélyi diák túl néz Erdély határain. Csak, ha e tekintete is meg van, csak akkor tudja igazán betölteni hivatását. Sajnos, egyetemi ifjúságunk nagy részénél hiányzik ez. Azt hiszem e ponton is figyelmeztet valamire a svájci ifjúság.

Ezek a svájci ifjúság legszembetűnőbb vonásai. Kétségtelen, hogy más problémái is vannak, de ezek nem olyan előtérben állók. Ilyen például a vallás kérdése. A vallás, mint a kereszténységnek válsága foglalkoztatja Érdekes a „Zürcher Student“ októberi számát a vallás kérdésének szempontjából megfigyelni. Hat cikke közül négy a vallásról szólt. Jobb és baloldarról tárgyalják a válságot. A kommunista diák a teológiai fakultás megszüntetését követeli, egy másik fiú az ősvalláshoz való visszatérést ajánlja. Egyik cikk írója a kereszténység válságát olyan súlyosnak látja, hogy a mai kereszténységnek nem lehet reménye arra, hogy a következő évtizedek emberével egy úton tudjon

haladni. Ezekkel szemben pozitív utat is mutat egyik cikk írója a kereszténység megújulására.

Ez a mai svájci kollegáinknak az arca. Egészen más arc, mint a mienk. Arról láttam, hogy nekünk való mondanivalója ennek az arcnak, azt feljegyeztem. Azért tettem, hogy szolgáljak vele magunknak.

Néha találkozik az ember olyan svájci fiúkkal is, akik megértenek minket. Egy téli este a baseli egyetem filozófiai szemináriumának folyosóján egy ilyen fiúval beszélgettem. Mindenik önmagáról beszélt. A cionista fiúnak az fájt, hogy amíg más nemzetek fiai dolgozhatnak nemzeti kul-

túráért, közös nemzeti célokért, addig a zsidók szétszórva a világban, más nemzetek kultúrájának, más államok céljainak munkái s úgy vágyott arra az ellenkező életre, mely a többi európai fiatalságé. Beszélgettünk az erdélyi kisebbségi fiatalság mai életéről is. Beszélgetésünket a svájci testvérünk fejezte be. Ő szívesen cserélne a cionista zsidó, vagy a mai erdélyi ifjúsággal. Az ifjúságnak sokkal megfelelőbb helyzet, mint a svájci. Egy ifjú számára mindig találóbb és igazibb munka az atyai házat építeni, — mondotta, — mint egy nagy várost. Ennek a fiúnak igaza volt. (Zürich)

A K. M. E. H. É.-től a Bolyai Körig.

Irta: Mikó Imre

A kolozsvári magyar egyetemi hallgatók szervezkedésében fordulópontot jelentett a rektorátus 1930 november 13-án kelt leirata, mely a tavaly beadott KMEHE engedélyeztetési kérésre azt a választ adja, hogy az egyesület, mivel a tagfelvétel kritériumának a faji származást veszi, nem ismerhető el egyetemi szervnek és felhívja a figyelmet az egyetemi szabályzat 27. §-ára, melynek értelmében módosítani kell a benyújtott alapszabálynak a tagfelvételre, a célkitűzésre és a munkaeszközökre vonatkozó szakaszait.

A rektori válasz kézhezvétele után a KMEHE vezetősége tárgyalásokat folytatott Hatieganu Gyula rektor úrral és Jacobovici Jacob egyetemi szenátorral. A rektor úr rámutatott arra, hogy a jelenlegi egyetemi szabályzat értelmében fennáll a lehetőség egy olyan egyesületi forma megalkotására, mely kulturális és regionális alapon valamelyik magyar tudós neve alatt a magyar egyetemi hallgatóság célkitűzéseit szolgálhatja. Jacobovici professzor, a főiskolai törvény előkészítő bizottság tagja pedig ígéretet tett arra, hogy emlékiratunkat a bizottságban fent fogja tartani. A tárgyalások és a szervezkedési probléma alapos megfontolása után alakult ki és lett közvéleményé az az el-

gondolás, hogy az egyesületalakítási folyamat itt két részre válik. Az egyik ága elvi jelentőségű: annak a jognak a törvénybeiktatása, hogy az egyetem keretén belül faji alapon egyesületet lehessen alakítani. Ez volt a kolozsvári magyar egyetemi hallgatóság mindenkori kívánsága, amint az az 1929 június 23-iki első nagygyűlés jegyzőkönyvéből, az első emlékiratból, az 1930 május 4-iki nagygyűlés határozatából kitűnik és ez volt a szervezkedési küzdelem végcélja. A másik kérdés gyakorlati jelentőségű, egy olyan egyesületi forma megtalálása, melyben az emlékirat célkitűzéseit, s így első sorban a diákszegélyezés egyesítését momentán meg lehessen oldani. Erre lehetőséget egy „Erdélyi egyetemi hallgatók Bolyai művelődési köre“ c. regionális alapon álló egyesület adhatna, melybe az „erdélyi“ szó tágkörű értelmezése folytán minden magyar hallgató beléphetne, az egyesület magyar jellege viszont biztosítva van azáltal, hogy a tagfelvétel az elnökség diszkrecionális joga. Ez az egyesület azonban nem jelenti annak a nagyobb jognak a feladását, amelyért tovább harcolunk, hogy ha a főiskolai törvényt memorandumunk figyelembevételével hozzák meg, faji alapon álló egyesületet alakítsunk, vagyis felújítsuk a KMEHE-t. Emlékiratunkat tehát tovább-

terjesztjük a közoktatásügyi miniszterhez, illetőleg a főiskolai törvény előkészítő bizottsághoz. Ameddig az emlékirat ügye eldől, megalakítjuk a Bólyai kört, melyben érdekeink ideiglenes kielégítést kapnának. Ha a főiskolai törvény megengedi a faji alapon való szervezkedést az egyetem keretein belül, a Bólyai kör átalakul a magyar egyetemi hallgatók faji alapon álló egyesületévé. Ha nem, akkor továbbra is a Bólyai kör keretén belül igyekezünk célkitűzéseinknek eleget tenni.

Az új emlékirat összeállítására és az alapszabályoknak a rektori leirat szerinti módosítására egy ötös bizottság kapott megbízást: *Dsida Jenő, Gy. Pap Zsigmond, Mikó Imre, Papp Ferenc és Szász Tibor* személyében.

1930 december 14-én délelőtt az egyetem első emeleti négyes számú termében ült össze a KMEHE közgyűlése. *Papp Ferenc* elnök nyitotta meg a gyűlést, felvázolva az egyetemi egyesületért folytatott küzdelmet, majd *Szász Tibor* főtitkár számolt be a KMEHE féléves munkájáról és ismertette a rektorátus kedvezőtlen választát az egyesület engedélyezésére vonatkozóan. Utána *Mikó Imre* mutatott rá arra, hogy a magyar egyetemi hallgatók mindenkor és végső kívánsága a faji alapon való egyesületalakítási jog kivívása volt. Ezért a szervezkedési mozgalom természetes folytatása az, hogy az egyetem rektorával és szenátorával egyetértve emlékiratunkat, amelyet az egyetemi szenátus nem tudott megoldani, továbbterjesszük. Az új emlékirat felolvasását több hozzászólás követte, melyekre *Mikó Imre* válaszolt. Végül *Jancsó Béla* indítványára az eredeti szövegben egyhangúan, felállással fogadta el a közgyűlés a magyar egyetemi hallgatók második emlékiratát. *Szász Tibor* és *Mikó Imre* kaptak megbízást, hogy az emlékiratot átadják a közoktatásügyi miniszternek, I. Jacobovici kolozsvári, D. Gusti s N. Jorga bukaresti professzoroknak. *Papp Ferenc* elnök zárta be a közgyűlést felajánlva a KMEHE tisztikarának és választmányának lemondását és bejelentve, hogy néhány perc szünet után a magyar egyetemi hallgatók nagygyűlése fogja letárgyalni a Bólyai kör ügyét.

A nagygyűlés *Macskássy Attila* korelnök indítványára szintén elfogadta az új emlékiratot. Majd *Dsida Jenő* ismertette azokat a körülményeket, amik a Bólyai kör megalakítását elhatározóan sürgetik. Ugyanő olvasta fel az alapszabálymódosítást, amit a gyűlés számos hozzászólás és élénk vita után magáévá tett. Az alapszabály elfogadásával a nagygyűlés átalakult a Bólyai kör alakuló közgyűlésévé. A többség kívánságára elhatározzák, hogy a volt KMEHE vezetőség helyébe új tisztikart, választmányt és bizottságokat választanak. A közgyűlés a választási iroda tagjainak megválasztásával végződött.

1930 december 17-én történtek meg a választások a Bólyai kör tisztségeire a Báthory Apor Szemináriumban és ugyanitt írták alá 423-an a kolozsvári magyar egyetemi hallgatók emlékiratát. A választást, mely reggel 8-tól este 8-ig tartott, a nagygyűlésen kijelölt választási iroda tagjai: eln.: *Mágori Jenő*, titk.: *Héjja Kálmán*, tagok: *Nagy Lajos, Nyáguly Sándor, Kalkó Károly, Muzsnay Béla, Tolcsvai László* és *Váró György* vezették le. December 18-án reggel fél négykor függesztették ki a választások eredményét, mely a következőképpen alakult ki: elnök: *Balogh Zoltán* lemondása folytán *Vargha Lajos* (121 szavazattal), alelnökök: *Mikó Imre* (72 + 216 = 288), *Nagy Tibor* (10 + 214 = 224), főtitkár: *Szász Tibor* (275), titkárok: *Csákány Béla* (76 + 126 = 202), *Jánossy Zoltán* (8 + 148 = 156), főpénztáros: *Vogel József* (206), pénztáros: *Miklós András* (142 + 61 = 203), ellenőr: *Vlossák Rezső* (156), jegyzők: *Mara Gizella* (275) és *P. Vajna Judit* (222), könyvtáros: *Boér Richard* (123). Választmányi tagok: *Szász G. Gerő* (195), *Kelemen László* (194), *Krausz Ottó* (193), dr. *Jancsó Elemér* (182), *Fekete János* (177), *Princzinger János* (177), *Kolossy László* (176), *Lászlóffy Ernő* (175), *Zsombory László* (150), *Karda Csaba* (149), *Hegedűs Sándor* (145), *László Ferenc* (141), *Petz Gyula* (140), *Asztalos Sándor* (137) és *Vargha Lajos* elnökké való előlépése folytán *Gajzágó Kristóf* (134). Ellenőrző-bizottság: *Jánky Sándor*, *Oszláts Viktor*, *Osváth Árpád*, *Varga Éva* és *Vitályos*

Iván. Kultúr-bizottság: jogi kar: Mikó Imre (160), bölcsész: dr. Jancsó Elemér (264), természettudomány: Balogh Antal (163), orvosi: Baumgarten Sándor (150), gyógyszerész: Kováts Dénes (145), továbbá: Müller Ilona (129), Csögör Lajos (126), Gy. Pap Zsigmond (125), Szilvássy Béla (117). Segély-bizottság: jogi: Nagy Tibor (171), bölcsész: Kakassy János, természettudomány: Bartha Sándor, orvosi: Miodkovits István, gyógyszerész: Krausz Ottó. A választások eredményét, az új alapszabályt, az alapító tagok névsorát és a Bólyai kör engedélyezését kérő kérvényt január 12-én terjesztette fel Mágori Jenő és Héjja Kálmán az egyetem rektorátusához.

Míg a választások eredményét Kolozsváron kihirdették, Szász Tibor és Mikó Imre megérkeztek Bukarestbe és audienciát kaptak a közoktatásügyi miniszternél. December 19-én délelőtt háromnegyed tizenegy órakor fogadta *Costachescu* miniszter a közoktatásügyi minisztériumban a magyar egyetemi hallgatók küldöttségét, Szász Tibor és Mikó Imre kolozsvári, Szücs Ferenc és Rákossy István bukaresti megbízottakat. Az audiencián még jelen volt I. Jakobovici a kolozsvári egyetem szenátora, aki már 17-én este a kolozsvári állomáson átvette az emlékirat másolatát. *Costachescu* miniszter megígérte, hogy át fogja tenni az emlékiratot a főiskolai törvény előkészítő bizottságához és fel fogja venni a kapcsolatot a kolozsvári egyetemmel. Ugyancsak ez a küldöttség adta át az emlékiratot a bukaresti egyetem bölcsész-kari dekanátusánál *Dimitrie Gusti* dekánnak, aki örömét fejezte ki, hogy átveheti az emlékiratot, ami őt is nagyon érdekli, méltányolja a magyar hallgatók törekvését, amikor az egyetem keretén belül kívánnak szervezkedni és megígérte, hogy az ügyet támogatni fogja. *Nicolae Iorga* bukaresti rektorral december 20-án este sikerült találkozni, röviddel Bukarestből való elutazása előtt s így nem volt ideje, hogy a kérdést előtte behatóan ismertessük. Véleménye szerint döntésre a kolozsvári egyetemi szenátus jogosult, a főiskolai törvényt pedig csak tavasszal fogják meghozni. Az emlékiratot nem vette át, de kijelentette,

hogy ha az egyesületet a bukaresti egyetemmen kérnék, ő engedélyezné.

Jelenleg két kérése van a kolozsvári magyar egyetemi hallgatóknak függőben. Az egyik a közoktatásügyi minisztériumban, illetve a főiskolai törvény előkészítő bizottságnál; a másik a kolozsvári egyetem rektorátusánál. Korai volna jóslatokba bocsátkozni, hogy melyiket fogják teljesíteni, de kétségtelen, hogy bármelyiknek kedvező vagy kedvezőtlen elintézése befolyással lesz a másik megoldására. A mi érzésünk azonban, függetlenül az emlékirat és a Bólyai kör sorsától, az, hogy csak egészségesebb, teljesebb és átfogóbb jövő felé halad az az ifjúság, amelyik a kisebbségi emancipáció első etapját az egyetem padjai között harcolta ki.

IFJÚSÁGI EGYSÉG FELÉ

A kolozsvári és bukaresti magyar főiskolai hallgatók között mindeddig csak személyi kapcsolatok állottak fent. Az első hivatalos találkozás, amikor a két város egyetemi hallgatóságának megbízottai állottak egymással szemben, 1930 december 19-én este volt a bukaresti Magyar Diákotthonban. *Szücs Ferenc* a Koós Ferenc Kör diákosztályának elnöke nyitotta meg meleg szavakkal a gyűlést, üdvözölve a kolozsvári magyar egyetemi hallgatók emlékiratát levívő két megbízottat és bejelentve, hogy a kölcsönös kapcsolatok ki-mélyítésére, februárban tartandó diákbáljukra két kolozsvári magyar egyetemi hallgató leutazását 4000 lejjel finanszírozzák. A szíves felajánlásra *Szász Tibor*, kolozsvári megbízott hasonló meghívással válaszolt. Ezután az erdélyi és speciálisan a kolozsvári magyar főiskolai hallgatók érdekvédelmi és szervezkedési kérdéseiről tatott előadást Szász Tibor. Utána *Mikó Imre* kolozsvári megbízott az erdélyi magyar ifjúság most bontakozó új ideológiáját vázolta fel. Az előadást számos hozzászólás követte. *Kányádi* ref. lelkész, *Andrássy Zoltán*, *Katona József*, *Tóthpál Dániel*, *Kocsmár Gyula*, ifj. *Tóthpál* és *Szücs Ferenc* szóltak hozzá a kérdéshez, kihangsúlyozva, hogy a regáti problémát

is fel kell venni az erdélyi magyarság programjába. Mikó Imre zárszavában a kapcsolatok további kimélyítésére a következő indítványt tette, ami a bukaresti magyar főiskolai hallgatók helyeslésével találkozott. Kapcsolatok létesítendőik:

1. *Sajtó útján:* felállítandó az Erdélyi Fiatalok mellé egy bukaresti szerkesztőség, amelyik állandó tudósításokat küldjön a bukaresti magyar ifjúság szervezkedéséről, kulturális és gazdasági kérdéseiről:

2. *Kongresszus útján:* összehívandó a nyár folyamán valamelyik erdélyi városba a romániai magyar főiskolai hallgató

egyesületek vezetőinek kongresszusa, ahol a további programot kidolgozzák;

3. *Országos szervezet útján:* amennyiben a főiskolai törvény a faji alapon való szervezkedésre lehetőséget ad, az egyes városi egyesületek egy kongresszuson megalkotják a Romániai Magyar Főiskolások Országos Szövetségét, mely a főiskolai hallgatóság legfőbb érdekvédelmi szerve. Amennyiben a főiskolai törvény nem engedi meg a faji alapon álló szervezkedést, akkor mint társadalmi egyesület alakítandó meg az országos szövetség, mely az intellektuális ifjúsági szervezkedés betetőzését jelenti.

Az ifjúnunkásmentés kérdéséhez*.

Irta: *Robonyi Vilmos.*

A háborút követő szociális földrengések mindenütt megrázták, sőt sok helyen romba is döntötték az addig uralmon levő osztályok életpalotáját, s azóta főképp a szociális haladás terén hátramaradt társadalmakban megindult egy lassú erjedési folyamat: a súlyedő középosztály életösztönének maradék erejével keres a megváltozott életkörülmények és társadalmi erőeltolódások mezején új orientációt. A magyarországi és utódállamokbeli magyar társadalomban is fellelhetők az új szociális zűrlés jelci, sőt éppen a magyarság történelmi viszonyai és sajátos társadalmi evolúciója következtében ezek a szimptomák nagyon is pregnánsan jelentkeznek. A magyar középosztály uralkodó ideológiája alapjában nem sokat változott: az államgépezet vezetését még mindig saját belső ügyének tekinti, a társadalom tulajdonképeni szerkezetéről még mindig nincsenek tiszta fogalmai, az osztályszervezkedést és társadalmi autonómiát még min-

dig destrukciónak tartja, a választójogot felesleges, esetleg veszedelmes luxusnak és így tovább, annyit azonban észrevett már a történetekből — s ez főképp a fiatalabb generációra érvényes — hogy a jövőben talán mégis több jogot és több segítséget kell nyújtani a népnek, egyáltalában az alsóbb osztályoknak. Így azután érthető, hogy egészen jelentős ifjúsági és társadalmi megmozdulásoknál is sűrűn hallani „a magyar társadalom osztálykülönbségnélküli összefogásáról” vagy az „osztály feletti nemzet”-ről, mint sokszor nagyon is becsületes érzésekkel hirdetett ideálról.

Ezen jelenségek sorába szervesen beleillik a Székely Társaság ifjúsági szervezetének évnnyitó előadásán elhangzott ama felszólalás, mely szerint a Kolozsvárra felkerülő székely tanoncfiúkat ki kell ragadni a szociáldemokrata ifjúnunkásképzés karmaiból, mert az ott nyert világnézeti hatások alkalmatlanná teszik őket az erdélyi magyarság számára.

A dolgoknak ilyen beállítását ideológiai okokból nem hagyhatjuk szó nélkül, sőt nem palástoljuk el afölött érzett felháborodásunkat sem, hogy éppen mindjárt a legelső alkalommal ex cathedra hangzott el az egybegyűlt elsőéves kollégák

* A felvetett probléma egyik legfontosabb kérdésünk, hiszen erdélyi magyar ifjúság alatt nemcsak az intellektuális, de az iparos-, a munkás- és a földművesifjúságot is értjük. A felvetett kérdéshez az érdeklődők és az érdekeltek részéről egyaránt várunk hozzászólásokat. Szerk.

felé az ifjúmunkás kérdés eme teljesen tájékozatlan beállítása.

Mindenekelőtt nézzük a világnézeti kérdést. Feltéve, de meg nem engedve azt a legrosszabb esetet, hogy tudniillik, a nevezett székely tanoncfiúk a szociáldemokrata szakszervezetekben az úgynevezett „vulgáris“ ortodox marxizmus szellemében neveltetnek, vagyis a dialektikus történelmi materializmus módszerének egy az agitáció szempontjából minden problémát leegyszerűsítő és megoldó materialista világnézetű hígított szellemében, kétségtelen, hogy desztillált osztályharcos lény lesz a nevelés eredménye, aki azután az erdélyi magyarság bármilyen etikusan is értelmezett céljaiért nem nagyon lesz hajlandó érdeklődni; továbbá kétségtelen az is, hogy az elméleti szociálizmust kizárólag társadalomszemléletnek minősíteni nem lehet, amennyiben éppen a *dialektikus* szemléleti gyökereinél fogva — ha sehol és senki ki nem is mondta határozottan — a világnézet vázát és gondolkozást meghatározó egyetemességét hordja magában és itt épp ez a fontos —, ez a világszemlélet nehezen hozható harmóniába a kereszténységben bennfoglalt „*a priori*“ szemlélettel. — A szociálizmus legfrissebb irodalmán (Hendrik de Man) érzik már ennek a különben a lelkek mélyén lappangó szintézisnek az igénylése, ami — mint minden nagy történelmi-kulturális produktum — nem csak a szociálizmusnak nagy problémája, hanem az emberiség jövőjéé is.

Mindebből azonban csak első pillanatra következik, hogy végső soron tehát ennek a felfogásnak van igaza. Nevezetesen a dolog úgy áll, hogy a szociáldemokrata szakszervezeti nevelés tulajdonképeni anyagát képező közgazdasági és társadalomszemléleti *ténytudományi kérdésekre* akar ez a nevelés annak a fiatal székely tanoncfiúnak választ adni, ezekre az életkérdésekre pedig az a 17 éves erdélyi magyar vagy állami gimnáziumból kikerült egyetemi hallgató igazán nem tud felelni, mert az oktatás anyagát meghatározó polgári-kapitalista állam kultúrprogramja természetesen nem fog a saját ideológiája ellen önmagának ellenségeket nevelni s inkább édes tudatlanságban hagyja eme

rendkívül komplikált, — hogy úgy mondjam, — életkérdések felől leendő „vezető“ középosztályát. — A tudatlanságon pedig a keresztény világnézet sem segít, — ha van egyáltalában. — Tudniillik, nem hiszünk, hogy ez nyugodt lelkiismerettel állítható az egyetemre kerülő fiatal magyar értelmiségről. Majdnem biztosra vesszük, hogy — dacára az evangélizáló mozgalmak fejlődésének — legnagyobb részük keserves intellektuális kételyek pergőtűjében vergődik, amelyből — saját erőnkéből — ma nincs kiút, tekintve átmeneti jellegű korunknak a vajudas állapotában levő egyelőre megoldhatatlan általános világnézeti krízisét. — Szóval nem nagyon létezik az a szilárd világnézet, amelyet sikeresen lehetne hadbaállítani a szociáldemokrácia szakszervezeti nevelése ellen. Sőt a magyar evangéliumi diákmozgalmakban szerzett bőséges tapasztalataink alapján merjük állítani, hogy a szociális evolúció szempontjából veszedelmes típust jelent az a réteg, amelynek ez a világnézeti háttere megvan, vagy azt hiszi magáról, hogy megvan. Mert sajnos, épp eme egyébként igen jóhiszemű emberek teremtették meg azt a *keresztény frazeológiát, amely viszont a kereszténységből csinál egy minden problémát megoldó szimplicista elméletet*, amelynek az emberiség épp oly kevésbé veszi hasznát, mint a vulgáris marxizmus materialista frazeológiájának, éppen mivel a társadalmi komplexum olyan hallatlanul bonyolult, s annyi közgazdasági, kulturális, történelmi, pszichikai stb. elemmel átszótt.

De mindebből az sem következik, hogy ezeket a székely tanoncfiúkat nem kell meglátogatni meleg testvéri szóval vagy szűrséggel, hiszen ennek annyi eredménye legalább lesz, hogy az illető egyetemi hallgató meg fogja tapasztalni eme kérdések súlyosságát. Csak arról a *nagyképű felülről való feltétlen társadalomvezetési hálamról kell már egyszer végképpen leszokni, hogy a nép s általában az úgynevezett „alsóbb társadalmi réteg“ vezetése feltétlenül a középosztályra tartozik.*

A fiatal haladó magyar értelmiségnek ebből a szempontból Romániában sem lehet más feladata, mint a Sarló ifjúságának

Csehszlovákiában és a Bartha Miklós Társaságnak Magyarországon. Még pedig mindenekelőtt komoly tudományos elmélyüléssel megismerni és leszámolni az öszmagyarság mai történelmi, politikai, gazdasági, szociális és kulturális helyzetével kellő világtörténelmi, világpolitikai, világ-gazdasági horizontban. Azután (és itt jön az, amit nem lehet megtanulni, tudniillik a szociális állásfoglalás intuitív felismerése), automatikusan feladni a patriarchalis vezető középosztályoskodást és beolvasni a magyarság termelő osztályainak érdek-közösségébe, belülről megindítván az osztályszervezkedést (ahol még nincs, mint a parasztságnál), majd pedig a gazdasági és kulturális evolúció nehéz folyamatát, s elvégezvén közben a tudományos gazdasági, kulturális és politikai érdekvédelem felelősségteljes munkáját a lehetőségekhez mérten. Azzal azonban eleve tisztában kell lennünk, hogy bármily fontos szerep is jut az értelmiségnek az indítás, a kezdeményezés nagy munkájában, a magyarság társadalmi evolúciójának tulajdonképpen *belülről* kell végbemennie: horizontálisan minél szélesebben, vagyis tömegmozgalmak autonóm formájában.

Amíg azonban idáig elérkezünk, a tulajdonképpeni szociális munkáig, az önképzés hosszú útját saját egyesületeinken belül kell megfutnunk, vagyis az ifjumszolgálatmentésről is sajnós, le kell mondanunk.

MAGYAR FŐISKOLAI HALLGATÓNŐK SZERVEZKEDÉSE

A Székelyek Kolozsvári Társaságának Ifjúsági Bizottsága Jancsó Béla elnök kezdeményezésére felhívást intézett a főiskolai hallgatónőkhöz, hogy lépjenek be a Társaság ifjúsági tagozatába.

A magyar főiskolai hallgatónők szervezkedtek már, de a felekezeti alapon létesült egyesületek, mint a Kath. Egyetemi Hallgatónők Egyesülete és az IKE, nem tudták megteremteni az egységet. Mindent egybefoglaló, nagy szervezetük a női főiskolásoknak nincsen.

Nem kell fejtegetnem az egyesületnek és ennek a szervezkedésnek a fontosságát. Egyetértünk abban, hogy kell egy egyesület, ahova minden főiskolai magyar hallgatónő fakultás- és felekezetkülönbség nél-

kül beléphet. Hármasként van a szervezkedésnek: hogy együtt legyünk és ismerjük egymást, dolgozzunk együtt és hogy tanuljunk.

Az egyesülésre nagyon alkalmas keretet nyújt a Székelyek Kolozsvári Társasága.

Az egymást megismerés célját szolgálják a kis teaestélyek; aktív részt vehetünk az egyesület munkájában, vagy dolgozhatunk saját magunk által kidolgozott munkaterv szerint. A harmadik és főcél a tanulás; megvalósítására pedig szemináriumot rendezünk.

Vannak, akik azt mondanák: minek újabb előadás, hiszen már annyi van, nem tudunk a szemináriumon részt venni!

Kell nekünk ez az előadássorozat, mert mi sokat tanulunk az egyetemen, akadémiákon, szemináriumokon, de ez a tanulás egyoldalú és nem felel meg a nő univerzális hajlamainak. Mi tanulunk és közben megfeledekezünk arról, hogy nők vagyunk. A mi lelkiigényeinket nem fogja kielégíteni az a tudomány, ami egy férfit teljesen betölt és le tud foglalni. Nekünk tanulnunk kell más irányban is, speciális női adottságainknak, jövőnknek és céljainknak megfelelően. Ezért tartunk az ifjúsági tagozat női csoportja részére külön szemináriumot.

Előadások négy tárgy körül csoportosulnak:

1. Elhelyezkedési problémák.
2. Nő-probléma és nő-mozgalom: a) világviszonylatban; b) erdélyi viszonylatban.
3. Fakultás-problémák.
4. Szociális problémák.

Örömmel írjuk, hogy az 1., 2. és 4. alattiak rendezésében a Magyar Nők Központi Titkársága lesz segítségünkre.

Részletes programot a napilapokban közlünk. Előadások helye a Társaság helyisége (Str. Iuliu Maniu v. Szentegyház-u. 8. sz.) Kezdeté minden kedden 8 órakor. Ugyanott lesz f. hó 24-én d. e. 11 órakor az ifjúsági tagozat női csoportjának alakuló gyűlése. Felkérjük a főiskolai hallgatónőket, hogy a gyűlésen minél nagyobb számmal jelenjenek meg.

Az Előkészítő Bizottság nevében:

Baczoni Flóra

Hogyan fogadták az Erdélyi Fiatalokat?

Levél a falúból.

Az udvarhelymegyei Oklánd községből levelet hozott nekünk a posta. És ahogy olvastuk, meleg futott a szívünkre. Aki írta, sohasem találkozott velünk, mi sem láttuk őt, de amit mond, azt a nyilvánosság, az egész erdélyi magyarság elé kell tárnunk nemcsak a levélíró kívánságára és nem dicsekedésből, de azért, mert ez a mondanivaló rajtunk túl minden erdélyi magyarnak szól.

A levelet itt adjuk. Írójuknak, ifjabb *Fekete Domokosnak* némán csak megszorítjuk a kezét. Magunkban, megülettödvé pedig ennyit mondunk: *ezért érdemes volt egy évig dolgozunk.*

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Különös, hogy én ülök le írni Szerkesztő Urnak, akinek pedig csak az eke után kellene ballagnom de csakis azt írom, mi ösziszántáskor az eke mellett fordult meg a fejemben, hogy egy jó ismerős ur kézre adta egy számát az Erdélyi Fiatalok című folyóiratnak, mit kolozsvári főiskolás hallgatók írnak, mint a címlapon olvasható, mégpedig nagyrészt székelyek, ami meg bent a cikkek tartalmából ismerszik meg. Mert ebben a folyóiratban, habár nincsen aláírva hogy nép lap, hanem csak az, hogy diák-lap, még is foglalkozik vele mégpedig első lapjától az utolsóig. Igaz, nem abban az értelemben, hogy olvassa a nép, és tanuljon belőle hanem láthatólag maguk a diákok számára. És én, aki a népből való vagyok, mégis ebből tanultam a legtöbbet. Megtanultam azt hogy hiába kongatnak és írják, üzenik, hogy így meg úgy segítenek rajtunk, csak kitartás, ne veszítsünk hitet, reményt, mert eszükben vagyunk mink, nem felejtkeznek meg rólunk, megtanultam, hogy nem segíthetnek rajtunk akárhogy is állítják és becsülettel is akarnák a vezetőink, nem segíthetnek rajtunk. Legalább is egyelőre:

Addig, míg azzal nem jutnak tisztába, hogy kicsodán is kell hogy segítsenek, kicsodák is vagyunk mink valójában?

Tisztelt Szerkesztő Ur, a folyóiratukban egy pályázatban ezer és egy kérdést tettek föl a szünidőző diákfiatalok számára, hogy odahaza szerezzenek rá feleletet. Ennyi kérdést együtt én nemcsak, hogy nem láttam szememmel, de mégcsak el sem képzeltem sohasem — és ez mind mirólunk

szól. Arról milyen a gondolkozásunk, hitünk babonáink erkölcsünk vagyis kik vagyunk mi valójában? Azután, hogy mi a gazdálkodásunk módja, megélhetésünk, pénzszerzésünk lehetőségei, anyagi helyzetünk, vagyonosok vagyunk vagy eladósodottak és milyen betegségek bántanak minket? Vannak-e egészségvédő intézményeink, s ha vannak, jól működnek-e? Azért írom ezt le hogy magam is lássam, Szerkesztő Ur is, hogy megértettem-e minde rengeteg sok kérdés velejét, hogy látom-e valóban fától az erdőt? Hát ezen sok kérdésen végigszántva szememmel és értelmemmel tanultam én meg azt, és hogy megtanultam, értem igazán, hogy eddig az ujságokban miért csak olvastam mindig, hogy segítenek rajtunk és miért nem — látom! Hogyanis lehessen gondolni is rá, remélni is, hogy segíthető legyen rajtunk, míg azok, kik távol tőlünk a központokban élnek, nem tudhatják, kik vagyunk, mi a helyzetünk, szükségünk, kívánságaink, — én ugyanis soha még nem szereztem tudomást arról, hogy valaki a falunkban, vagy csak a vidékünkön is járt volna, hogy összegyűjtse az adatokat rólunk, azok számára akik távol tőlünk azt vállalták, hogy helyettünk és felettünk gondolnak és gondoskodnak, csakhogy nem ismernek minket, mert ők maguk el nem jöhetnek közénk mert őket is köti távol a hivatásuk, életük, de ami nem is szükséges, mert itt a sok szünidőző diák, kikből minden vidékre akad több kettőnél, kik mindezt sokkal jobban elvégzik mert itt születtek, tehát jól ismerik itt a világot,

egy szóból is sokat érthetnek, szó sem kell hozzá mindenkor, elég egy jó ismerős írtés, vagy mozdulat s a jelentéséről lapokat írhatnak tele.

A jó király nincs mindenütt jelen, mert ha azt hinné, hogy ez a szükséges, hát nem is jó király! Mégis mindenről tudnia kell. Ezt a mindent kiválóan megszerzik a mi kormányzóinknak a diákok kikkől minden vidékre jut a szünidőkor. Maguknak a vezetőknek csak néha kellene lejöniök, hogy a gazda okos szemeivel maguk is megtekintsek azt, amit addig diákjaink utján tudtak meg rólunk. De nem halottam arról még én, hogy valami adatot kértek vagy kerestek volna rólunk, különben Szerkesztő urék sem írtak volna erről, hogy meg kell tenni ezután, ha megtették volna már eddig! Azt nem értem csak, hogy lehessen gondolni is arra, hogy így segíteni tudnak rajtunk? Ezt tanultam én megtehát a lapjuktól, tisztelt Szerkesztő Ur, hogy miért nem volt segíthető hát eddig rajtunk és jó volt ezt megtanulnom nekem is, és jó lesz másnak is, mert már azt hittük, hogy ami annyi idő alatt nem sikerült, — azután még kevésbé fog. De most, hogy tudják az okát, reményünk lehet jövő megsegíttetésünkben legalább! És nagy különbség ez Szerkesztő Uram, a mi helyzetünkben hogy van-e reményünk legalább vagy reményünk sem lehet? Megtanultam tehát lapjuktól azt is, jó lesz megtanulni másnak is, hogy reményünk lehet még!

De egy és más kiszólásból a cikkek során azt értettem meg — mintha — hogy hivatalosan talán ellenzik a diákoknak ezt a munkáját, ami egymaga pedig csak reményt is adna már számunkra, hogy higyjünk jövő megsegíttetésünkben és egyáltalán a vezetőkben.* Ha jól értettem és ha

* Levélírónk itt bizonyára félreértett valamit falú-számunkból. Valószínűleg a Balogh Edgár cikkéből (A regősjárástól a szociográfiai intézetig) olvasta azt a részt, hogy a magyar fiúk *felvidéki* regősjárása ellen a felvidéki magyarság bizonyos körei indítottak mozgalmat, s ezt úgy értette, miúta nálunk is elleneztek volna az erd. magyarság hivatalos körei az ifjúság falúmunkáját. Szükségtelen hangsúlyoznunk, hogy ilyesmit soha sehol nem írtunk, s nem is írhattunk, mert sem egyházi sem világi vezetők soha sem elleneztek a falú-munkát. Szerk.

tényleg ellenzik vezetőink azt, amit a diákok vállaltak, amiért örvendenie kellene minden jóakaró embernek, hogy nehéz tanulni valók közben vállalták egyáltalán azt nem tudom megérteni, hogy lehet ellenezni, hozzá még hivatalból és vezetőink, azt, ami egymaga helyes és reményt adó az eddigi reménytelenségek után! Nagyon kérem megírni a következő számban, hogy igaz-e valójában, vagy csak rosszul értettem. Mert nagy dolog lenne az, ha igaz volna, mert azt jelentené, amire gondolni sem jó, hogy hiába való minden, még ez is, ami egyetlen reményünk lehet, mirajtunk immár semmi sem segít! Akaszthatjuk a kivándorló ládánkat egy szál botra a vállunkra s mehetünk a merre a szemünk lát! Akinek menél nagyobb a birtoka, tehát mennél gazdagabb, az legegység! Mert évről-évre kevésbé fizet a földgazdaság, a nagy gazda már is több munka és nagyobb gondok között él, mint a földtelen napszámos. És kevesebb lehet a kedve is a munkához, hiszen míg a napszámos, ha van munkája, még láthatja, hogy a munkájából megél, a gazda éppen azt kell lássa, hogy nem él meg. Nagy dolog tehát, hogy van-e reményünk legalább! Nagy dolog, hogy a jövőnkben csak azért nem segíthetnek meg vezetőink, nem mert nem lehet már, hanem mert nem ismerték meg apróra még, — ámde ha diákjaink szép és áldozó nagy munkájának segítségével, mi pedig jószónál egyébbe nem kerül, megismerhetnek végre vezetőink minket, eljön végre az idő, mikor minket megsegíthetnek (minket) azok, kik ezt a hivatást vállalták helyettünk és csak azért nem teljesíthették, mert még legjobb helyzetében sem lehet egy népet vezetni, kit nem ismernek a legapróbbra, hát még ha sorsa olyan nehéz, mint a mienk! Kérjük, és Szerkesztő urék juttassák el ezt a mi kérésünket azokhoz, akiket illet, — ne vegyék el, ha csak van mód még rá, ezt az egyetlen reményünket, hagyják meg ezt legalább, hogy higyjünk a jövőben! Igyekezzenek megismerni minket, úgy mint azt a diákok tervezik, szándékolják, ha reménytelen volna már minden, ők sem akarnának ilyen óriási munkát vállalni csak úgy a levegőbe, de ha van remény

mert bizonyosan kell lenni, nem csak vállalják, de bizonyosan meg is csinálják. Hiszen kemény kötésű sziklás székelyek ők is, ahol háromszor szántunk alá a búzának, mégis dalolunk, mert remélünk s amíg remélünk, addig élünk is ám a javából! Még ha kőből is morzsoljuk ki a magunk napi falatját. Legfeljebb inkább utalódunk egymásra, mi csak egymás szeretetére és becsülésére vezet és ez a legnagyobb erő és gazdagság a világon, mint ezt a vasárnapi prédikációink is hallatják. A diákjaink ezért is vállalják, ezért is segítenek minket, mert tudják, hiszen közülünk valók, hogy itt egy ház fel nem épül egymás segítő keze nélkül, reméljük a városnak csak a maga kezére dolgozó idegensége sem változtathatta meg őket, segítsenek is hát rajtunk, úgy segítjük meg őket mi is, ha tudománnyal megrakodva jönnek vissza kö-zénk, gazdaggá tesszük őket a mi szegénységünkkel is, hiszen ők mentettek meg minket a reménytelenségtől, aminél nincs félelmetesebb az életben! Ők tehát e munkájukkal tehetik a legjobbat velünk! Igaz, magukkal is, mert, hogy akarhatnak boldogulni ők nélkülünk? Csak maguknak tesznek jót tehát ha rajtunk segítenek, ép-ont valamennyi tanult vezetőink a központokban. A diákok munkája pedig kell mindenképpen s fog kelleni mindig is, míg diákjaink lesznek az egyetemeken, hiszen tudni való a gyermek számára is, hogy mindig lesz új, mit a központba hírül adhatnak mirőlünk. Nem csak a város, mi is változunk naponkint az idővel, egyre változnak szükségleteink, bajaink, tegnap ez volt, holnap az lesz, — ha valaki felkerül közülünk s pár év múlva lejön, ki sem ismeri magát sokszor, annyi változást fog fel a szemét! Nem csak most nem el-
lenezhető tehát a diákok önkéntes munkája, amit vállaltak, de szükség is lesz rá örökké. És nem mint önkéntes vállalkozás, hanem mint kötelező munka, ami nélkül nem élhetünk meg mi a saját földünkön, de ők sem mi közöttünk. Ki mint vet, úgy arat. Ők most vetnek és vethetnek közöttünk és úgy aratnak bőven majd, ha most jó magot szórhattak. Nem ellenezheti senki tehát a magyar diákok munkáját! Istennek szava volt az, ami eszükbe

is juttatta! Ezért segíteni kell őket minden erőnkkel! Őket is, munkájukat is. Kiss 900 lakosu falunkból küldöttünk előfizetőt a lapra annyit, amennyit csak lehetett. Nagyon kérjük, csináljanak mennél nagyobb propagandát mindenütt, hogy bőven legyen mivel munkálkodjanak diákjaink miérettünk. Mindig arra gondoljanak: A leghasznosabbat teszik mindenek között és nem csak értünk, hanem magukért is.

Maradtam mélyen tisztelt Szerkesztő úr iránt mély tisztelettel

ifj. Fekete Domokos

AZ ERDÉLYI FIATALOK KOLOZSVÁRI BEMUTATKOZÓ ESTÉLYE

1930 december 14-én este 8 órai kezdettel tartottuk meg első kolozsvári estélyünket. *Az impériumváltozás óta ez az estély volt az erdélyi magyar ifjúság első kollektív szereplése a dobogón.* — *László Dezső szerkesztő* az erdélyi magyar ifjúság tíz évéről olvasott fel, *Béteky László* verseit, *Dsida Jenő* novelláit olvasta fel, *Traurig Gizella* Bizet: *Micaela* áriáit (Carmen) és Debussy: *Szerenádját* énekelte el nagy sikerrel. *Baumgarten László* három versét, *Jancsó Béla*: „Az erdélyi új magyar nemzedék útja” c. tanulmányát olvasta fel. Szünet után *Ady*: *Hazamegyek a falumba* és *Elűzött a földem* c. verseit adta elő *Antal Gusztáv*; *Debreczeni László* „A mai magyar kultúra népművészetünk tükrében” c. tanulmányát olvasta fel. *Brahms*: *Magyar táncok-ját* a *Manyák Ernő*, *Slakovits Sándor*, *Sumi Béla*. *Philippi Kurt* és *Tatár Ferencc*ől álló ifjúsági quintett adta elő. *Komár Juliska*, a kolozsvári Magyar Színház művésznője *Áprily*: *Tetön-jét* és néhány *Ady*-verset szavalt nagy tetszés mellett. *Ifi Szabó Géza* *Kodály*: *Palotás-át* és *Bécsi harangjátékát* adta elő zongorán. Végül *Balázs Ferenc* a falú gazdasági megszervezéséről beszélt.

Ez úton mondunk köszönetet mindazoknak, akik tiszteletjegyük megváltásával az estély anyagi sikeréhez járultak hozzá és minden kollégánknak, akik a rendezés sokágú nehéz munkájában segítségünkre voltak.

Az Erdélyi Fiatalok falúpályázatának eredménye.

A problémák megoldásának első feltétele: azoknak alapos ismerete. A világtörténelem legtöbb katasztrófáját az a körülmény idézte elő, hogy a népek életének irányítói az általuk vezetett tömegek kéréseit csak nagyon felületesen ismerték.

Az erdélyi magyar szellemi ifjúságra az a felelősségterhes nehéz feladat hárul, hogy biztosítani kell népének jövőjét. Célját viszont csakis úgy érheti el, hogyha munkája tárgyát képező népet, annak úgy lelki-világát, mint életével kapcsolatos összes problémáit alaposan megismeri.

Ez a szempont vezérelte az Erdélyi Fiatalok szerkesztőségét akkor, amikor falútanulmány pályázatot hirdetett. Annak a magyar egyetemi hallgatónak, kire rövid időn belül a vezetés felelős szerepe vár az erdélyi magyar életben, feltétlenül tanulmányoznia kell az előtte fekvő megoldásra váró feladatokat.

Az Erdélyi Fiatalok hatodik számában megjelent falútanulmány pályázat iránt az adott körülményekhez képest élénk érdeklődés nyilvánult meg. A pályatételeket a következő kérdések képezték:

I. Az erdélyi magyar falú gazdasági helyzete (beérkezett két pályamunka.)

II. Az egymástól elszakadt intelligencia és a nép (két tanulmány).

III. Népünk mai viszonya ősi népművészeteihez (két dolgozat).

IV. Vegyes etnikai területeken az együttélő népek viszonya és kölcsönhatásai (egyetlen tanulmány sem érkezett be).

V. Egy falú teljes szociográfiája (négy pályamunka).

A pályázatra tehát összesen tíz tanulmány érkezett be. A pályamunkák bíráló-bizottságait tételenként külön juryk alkották, az erdélyi magyarság legjelesebb szakembereiből.

A falútanulmány pályázat eredményét 1930 december 15-én ünnepélyes keretek között hozták nyilvánosságra. *László De-*

zső szerkesztő megnyitó szavai után *Gyalay Domokos* és *dr. Török Bálint*, a V. és I. bíráló-bizottságok véleményét terjesztették elő a beérkezett pályamunkákról. *László Dezső* pedig felolvasta *dr. Krenner Miklós* és *dr. Paál Árpádnak*, a II. pályatételre beérkezett munkákról szóló bírálatát.

A falútanulmány-pályázat eredménye a következő:

I. Az első pályatétel első díját *Baczó Gábor* joghallgató, a másodikat *Nagy Jenő* tanárjelölt nyerte el.

II. E pályatétel első helyére *Gy. Papp Zsigmond* került a bírálók által kiemelt értékes munkájával. A második díjat nem adták ki.

III. Az ez alkalommal technikai akadályok miatt ki nem hirdetett népművészeti pályázat eredményét január 19-én este hirdetjük ki. Annyit már közölhetünk, hogy a zsüri jutalomra ajánlotta „Csík a legkeletibb Nyugat és legnyugatibb Kelet” szerzőjét és dicsőretre a „Szolidaritás” című tanulmány íróját.

V. számú pályatétel díjait egyenlő megosztásban *Miklós András*, *Baczó Gábor* és *Nagy Jenő* kapták.

Az alábbiakban pár szóval megemlékezünk minden egyes tanulmányról.

I. „Az erdélyi magyar falú” jelígejű írás (*Baczó Gábor*) az udvarhelymegyei Bágy község keresztmetszetét tárja élénk. Huszonnyolc kézzel írott oldalon keresztül igyekszik a lehetőségekhez képest hű helyzetképet nyújtani. A „Spectator” jelzésű (*Nagy Jenő*) az általános mezőgazdasági válság problémájával foglalkozik.

II. számú pályatételre beérkezett „Falú-munka” (*Gy. Papp Zsigmond*) az egymást kölcsönösen meg nem értő intelligencia és nép kérdését tárgyalja, komoly hozzáértéssel. *Gy. Papp Zsigmond*, amint azt *Paál Árpád* írja, tanulmányában új anyagot hoz a társadalomtudomány számára. A „Sic

itur ad astra“ írója szintén a fenti kérdéssel foglalkozik.

III. „Csík a legkeletibb Nyugat és a legnyugatibb Kelet“. Szerencsés választás volt a szerzőtől, hogy a Székelyföldet választotta tanulmányának tárgyául. A probléma egész területét átölelni akaró és sok személyes kutatásról tanuskodó munka. A „Szolidaritás“ című tanulmány a népművészetet, mint problémát igyekszik kellő megvilágításba helyezni, kalotaszegi tapasztalatai alapján.

V. pályatétel „Vigyázzunk a népre“ jellegű tanulmánya (Miklós András) a kolozs megyei Válaszút közsegről készült szociográfiai felvétel. Terjedelmes munka és a falú minden aktuális problémájára rámutat. „Vissza a falúba“ című dolgozat (Baczó Gábor) az udvarhely megyei, már említett Bágy közsegről szól. Írása fejlődő szociális érzékre vall. Nagy Jenő „A Peregrynus“ szerzője, a maros megyei Hagymád községet mutatja be az olvasónak. A „Non frusta vixi“ szociográfiai felvétel a marostordamegyei H. Bodonfalúról készült.

Nem volt célunk kritizálni, hiszen e sorok szerény írójánál illetékesebb szakemberek mondtak véleményt a tanulmányok fölött. Mindössze be akartuk mutatni ennek a tíz komoly fiatalembernek munkáit.

Az Erdélyi Fialok falútanulmány pályázata sokkal nagyobb jelentőséggel bír, mint ahogy azt első pillanatra elképzelnők. Az a tíz pályamunka az ifjúság szellemi fejlődésének biztató ígérete. Némelyikük már több is annál. Ők az új erdélyi magyar nemzedék előőrsei a falú-munkában, rájuk számít elsősorban falú szemináriumunk is és hisszük, hogy értékes úttörésük meghozza azt a hatást, hogy sok fiatal magyar figyelmét, tettvágját felkelti a magyar falú problémái iránt, mely nem egyeseknek, de mindenkinek, az egész erdélyi magyar fiatalságnak a legszebb munkamezője.

Hálás köszönetet mondunk a bírálóbizottságok minden tagjának értékes közreműködésükért. Az Erdélyi Helikont pedig őszinte elismerés illesse, amiért 5000 lejes feltétel nélküli adományával jött pályázatunk segítségére

D. B.

AZ ERDÉLYI FIATALOK KOVÁSZNÁN

Az Erdélyi Fialok Háromszéken időző munkatársai 1930 december 21-én kultürestélyt rendeztek Kovásznán. Ez a község több mint 2500 székely lakóssal fontos kultúrállomása a háromszéki medence délkeleti részének. Intenzív magyar életet él, dalárdája első helyet foglal el az erdélyi falúsi dalárdák között. Gyakran fordulnak meg a kisebb színésztársulatok is. van kultúrháza, kaszinója. Műkedvelő előadások, háziestélyek szórakoztatják a lakósságot.

Az Erdélyi Fialok estélye, mint estély nem jelent tehát nagy dolgot Kovásznán életében. Ehhez hasonló szellemi táplálékot kapott már sokszor Kovászna községe. Minőségileg fontos azonban a mi estélyünk. Úgy beszélünk a magyar életről, hogy ebből nekünk hasznunk s a falúnak kára nem származott. Biztató, meleg szóval szólottunk az erdélyi fiatalok életéről és munkájáról. A szövetkezeti kérdésről is ilyen célzattal volt szó. Mi nem akartunk Kovásznán szövetkezetet alakítani, a falú kárára s a magunk hasznára (két szövetkezet már „megbukott“ Kovásznán), csak a kérdés fontosságára hívtuk fel a figyelmét.

Az új magyar munkának és életmeglátásnak egy előreküldött fényfelvillanása volt ez az estély is. Mikor jön már a hajnal és a reggel, mikor a becsületes, megértő magyar munka és az összetartás világsossága hoz új életet nem csak egy-egy község életébe, hanem egész Erdélybe?

Egy falú életében csak ennyi, csak fényfelvillanás még az Erdélyi Fialok estélye is! Sok ilyen estély kell. sok önzetlen előadásnak, tanításnak kell elhangzani, míg annyira világos lesz a mai sötét élet, hogy a munka is kezdetét veheti!

Hálás köszönetünket tolmácsoljuk ezúton is *Havadtöy Sándor* tiszteletes úrnak és a református nőszövetségnek, hogy az estélyünk megrendezése körül minden terhet magukra vállaltak. Tisztelettel emlékezünk meg *Dancs* igazgató úrról és dalárdájáról, mely kiváló énekszámokkal járult hozzá estélyünk műsorának gazdagításához.

Estélyünk műsora a következő volt: 1. Énekelt a kovásznai magyar dalárda. 2. Bevezetőt tartott Havadtóty Sándor ref. lelkész. 3. Az új erd. magyar ifjúságról beszélt László J. fg. tanár, az E. F. főmunkatársa. 4. Pató Pál urat szavalta Albu Zoltán. 5. Szabó Dezsőről, mint az új magyar ifjúság vezető gondolatáról olvastott fel Debreczy Sándor fg. tanár. 6. Ady verseket szavalt Szász Kálmán bukaresti gyógyszerész hallgató. 7. „Világkép a falvak helyzetéről” című cikket az E. F. karácsonyi számából felolvasta Nagy Barabás term. tud. hallgató. 8. A gazdasági válság és a szövetkezeti kérdéstről tartott előadást Fekete György Hangya ellenőr. 9. Énekelt a Kovásznai Magyar Dalárda.

FALŰ-ANKÉT. Az Unitárius Teológiai Akadémia Onképzőköre arra való tekintettel, hogy a falúmunkában első sorban a teológusoknak, mint jövőndő falúvezetőknek kell részt venni, a közelmúltban e kérdéskomplexből négy ankétszerű megbeszélést tartott. „Az ifjúság és a falú” címen Mikó Imre két előadásban mutatott rá a háború utáni haladó szellemű magyar ifjúság falú-orientációjának szellemi gyökereire és alapelveire, továbbá bemutatta az ifjúsági falúmunka főbb irányait.

I. Az új arcú magyarok ideológiájának vezető gondolata a *faji alapelv* és a *nép-közösségi eszme*, szocializmus. Az előbbinek lírai megalapozását Ady Endre adta, a regényirodalomban reális falúrajzaival Móricz Zsigmond fejezte ki és teljes elméletét Szabó Dezső állította fel új magyar ideológiájában. E szerint a múlttal való leszámolás után a jövő magyar társadalmát a magyar dolgozók, — parasztek, munkások, intellektuelek — véd- és dacsövetsége kell, hogy megalkossa. E háromrétegződésű társadalom alapját a falú képezi, mely azonos a magyar fajjal. A munkások és intellektuelek is egyedül a magyar falúból nőhetnek ki. — A szocializmus szemszögéből nézve a magyar történelmen a nagybirtokos főúri osztály, az idegen klérus és később a zsidó finánc-kapitalizmus osztályuralma vonul végig. A magyar paraszt szerencsétlen jobbágyfordalmakkal megtizedelve, az állandó kivándorlással csökkentve csak melléknemzet

volt. A kivándorlás ellensúlyozására betelepített idegenekkel aztán a nemzetiségi kérdés növekedett fel akkorára, hogy a katasztrófa elkerülhetetlenné vált.

II. A háború utáni magyar ifjúság ösztönösen fordult a falú felé, melytől faji életének újjászületését várja. Budapesten a Bartha Miklós Társaság és a Wesselényi Reformklub teszi programjának középpontjává a falú kérdését. Európai horizontba Fábíán Dániel állítja be a magyar parasztot, akire a turáni-szláv parasztállamok dunamedencei szövetségén keresztül európai misszió vár. A felvidéki magyar fiatalság a regősjárason és a szakszemináriumokon jut el a Szociográfiai Intézet tervéig. Szegeden a Bethlen Gábor Kör tanyamunkája és az agrársettlemment szolgálhat mintául. Erdélyben a falúpályázatok, az Erdélyi Fiatalok falúszemináriumai és a Dávid Ferenc Kör vetített képes akciója mutatják a kibontakozó falúmunka körvonalait.

A másik két előadást Gyallay Pap Zsigmond tartotta. Célja az volt, hogy a részletek megtárgyalására térjen: megmutassa azokat az eszközöket, kedvező körülményeket, melyek *különösen és kizárólag* a pap rendelkezésére állnak a falú érdekében folytatott társadalmi és kulturális küzdelemben.

Első előadásában a falú népének papjához való viszonyát világitotta meg. Ismertette a mai erdélyi magyar falú társadalmát, belső tagozódását, majd arról beszélt: a falú különböző korosztályaiba tartozó nép külön-külön és egy tömegben milyen magatartást tanúsít papjával szemben. Megállapította, hogy a jövő papjának elsősorban az iskolából kikerült ifjúság nevelésével kell foglalkoznia, tekintettel arra, hogy az arra rá van szorulva s tekintettel arra, hogy a falúsi ifjúság az eljövendő új falúsi, sőt erdélyi társadalomnak az alapja.

Második előadásában arról beszélt: hogyan állhat a fiatal papság a fajmentő falúmunka szolgálatába. Ismertette az eddig kiadott szociográfiai kérdőívek módszerét, azoknak jelentőségét s az a megállapítással fejezte be mondánivalóját: amikor az erdélyi egyetemi hallgatók nagy

tömege vállalkozott arra, hogy a falú problémáival foglalkozzék s a népen segítsen, a következő papnemzedék is új, tevékeny munkába foghat, mert, remélhetőleg, a jövőben nem lesz alkalma a ma olyan gyakran elhangzó szemrehányásait a város felé küldeni: elfelejtve, minden külső támogatás nélkül nagy eredményeket elérni nem lehet a magyar falú megszerzésében.

A „KÉVEKOTÉS“ c. falúsi ifjúsági lap III. évfolyam 1. száma díszes kiállításban, számos rajzzal és linóleummetszettel illusztrálva jelent meg. Főbb cikkei: *Balázs Ferenc* folytatja „Dakó János“ c. sorozatát, s a székely legény indiai útját írja le, *Székely László* „Pali meghal“ címen színdarabot közöl, *Lőrinczy László* „A bogarak és az ember“ c. fordítása után *Pálffy Akos* a falúsi dalárdáknak ad útbaigazítást. *Ébent Hajnalka* leányegyleti megnyitója, *Gyergyay Judit* szervezkedési előadásának kivonata ad számot az unitárius leánymozgalomról. *Lőrinczy László* a falúsi ifjúság nevelésének irányelveit foglalja pontokba, a regösökről szóló cikk a regölés keleti gyökereire mutat rá. A számot *Székely Gyula*, *György József* és *Soós Domokos* versei, továbbá az „Új vadrózsák“ és „Az ifjúság munkája“ c. rovat teszük változatossá. Ez utóbbiban *Ferencz József* a cseh unitáriusokról számol be. Legvégül minden cikkre vonatkozóan kérdések vannak feltéve s az ezekre való felelet-keresés képezi a falúsi ifjúsági körök munkaprogramját.

AZ ERDÉLYI FIATALOK FALÚ-FÜZETEI. *A falú-munka rendszeressége és alapossága megkíván olyan műveket, melyek a falú probléma gazdasági, társadalmi, szellemi és erkölcsi kérdéseiről a szaktudomány magaslátán álló tömör és világos képet adjanak, s tárgyalják a legfontosabb módszertani kérdéseket. Hogy ilyen vezérfonalat adhassunk minden falúval foglalkozni akaró, de elsősorban a falú-munkához fogott ifjúság kezébe, az Erdélyi Fiatalok elhatározta egy falú-tanulmány sorozat kiadását.*

A sorozat címe: Az Erdélyi Fiatalok Falú-füzetei. Az egyes kérdések legjobb

szakembereit akarjuk megszólaltatni, törekedvén elsősorban arra, hogy a megfelelő színvonalú ifjúsági munkákat adjuk ki. A sorozat első számaként Gyallay Pap Zsigmond „Az egymást meg nem értő intelligencia és a nép“ címen I. díjat nyert tanulmányának kiadását kíséreljük meg, amelyet a jury több tagja, így Paál Árpád dr. is kiadásra ajánlottak. Arát a lehető legolcsóbban, 20 lejben állapítottuk meg, hogy minél szélesebb körben hozzájuthassanak. Mivel azonban lapunk anyagi helyzete nem bírna meg az előfizetés nélküli kiadás kockázatát, ennek a sorozatnak és ennek a műnek a kiadása azon fordul meg, hogy jelentkezik-e az a néhány száz előfizető, aki a kiadást biztosítani tudja. Előfizetési íveket kívánatra készséggel küldünk, de anélkül is előfizetéseket elfogad és nyugtáz lapunk kiadóhivatala (Kolozsvár, Str. I. Maniu v. Szentegyház-u. 8.)

Eredményes falú-munka csak tudományos alapon lehetséges. Ehhez vezérfonal kell. Kérünk mindenkit, aki átérzi a falú-munka fontosságát, hogy előfizetési díjával tegye lehetővé falú-füzet-sorozatunk megindítását.

HOGYAN FOGADTÁK AZ ERDÉLYI FIATALOKAT? A budapesti „Külügyi Szemle“ 1930 évi III. számában *dr. Nagy Iván* örömmel veszi tudomásul az „Erdélyi Fiatalok“ megindulását, mely nemcsak a kolozsvári magyar egyetemi hallgatók, hanem az egész új erdélyi nemzedék generációs organuma. Idézi a lapból programunknak néhány lényeges pontját, hivatkozik *László Dezső*, *Fabián Dániel*, *Balázs Ferenc* és *Vita Zsigmond* cikkeire és kiemeli az erdélyi öncélúság gondolatát. Elismerő cikkét avval a kérdéssel fejezi be, hogy vajjon az az erdélyi ifjúság, mely magyarsága teljes fenntartásával keres őszinte kapcsolatokat a vele együtt élő népekkel, hasonló megértéssel fog-e találkozni a túlsó oldalon?

FIZESSETEK ELŐ az Erdélyi Fiatalok Falú-füzetekre! 1. szám. Gyallay Pap Zsigmond: *Az intelligencia és a nép.* Ára: 20 lej. Előfizetni a kiadóhivatalban.

FIATALOK-MUNKÁJA

ALBRECHT D.: *Az Erdélyi Magyar Főiskolai Hallgatóság.* (Erdélyi Magyar Évkönyv I. 97—108 oldal.)

Albrecht Dezső joghallgató, az Erdélyi Magyar Évkönyv I. évfolyamának főmunkatársa egy tizenegy oldalas dolgozatot írt az évkönyvben. Dolgozatában a statisztikai számadatokat akarja megszólaltatni, hogy belőlük rajzolódjék elő az ifjúság helyzete, eloszlása, jövője s a katasztrófáisan sürgető tennivalók; ugyanis az erdélyi magyar ifjúságról eddig „íródott“ sok cikk és tanulmány csupán líra volt és frázis. (?) Ezt a megállapítását, igazán nem tudom, melyik statisztika számadatai bizonyítják?

Főleg, s majdnem kizárólag a kolozsvári egyetem magyar hallgatóival foglalkozik; itt-ott van szó és néhány számadat a többi kolozsvári főiskoláról is, meg a bukaresti, temesvári és váradi főiskolákról, de a jassii és csernovici egyetemről és az erdélyi magyar teológiák hallgatóiról nem emlékezik meg. Sok és nagyon érdekes dolgot lehetne megállapítani ezeknek főiskoláknak a számadataiból is. Az nem örvendekes, szerintem, hogy a magyar ifjúság csak Kolozsvárra tódul s itt csak az egyetemet, s főleg a jogi fakultást árasztja el. Jó lenne, ha Temesvárt, Jassiban és Bukarestben is többen lennének magyar diákok, főleg a két utóbbi városban, hol könnyebben és jobban tudnának megtanulni románul s megismertetnék ott is a magyar ifjúságot a sokat emlegetett „eddig elért szép tanulmányi eredmények“ által.

Dolgozata első részében statisztikai táblázatot közöl a Kolozsvárt tanuló magyar egyetemi hallgatókról. Ezt a statisztikát már sokat láttuk, de jó lett volna a többi kolozsvári főiskola, az akadémia, a temesvári politechnika stb. számadatait is ismertetni. Ezt még senki össze nem állította. Komoly, értékes munka lett volna ez; de hiszem, hogy az évkönyv II. évfolyamában eleget tesz ennek a munkának.

A második részben „azt állítja vizsgálatai keresztüzzébe“, hogy a kolozsvári

egyetem (tehát nem az erdélyi vagy épen romániai főiskolák) magyar hallgatói milyen társadalmi osztályból származnak? Alapul a Sulyok István dr. által 1927—28 évben eszközölt nagy szociográfiai felvételre használta. A számok itt már önmagukban is beszélnek s talán többet mondanak, mint minden magyarázat.

Dolgozata további soraiban az ifjúság anyagi helyzetével is foglalkozik s leszögezi, hogy nagy a nyomor és szegénység úgy Kolozsvárt, mint a többi főiskolákon. Ismerteti a *Húsvéti cikk* nyomán évről-évre intenzitásában erősödő (ugyan épen az 1929—30-ban számaiban nagyon is visszafejlődő eredményű) társadalmi és magyarpartii segélymozgalmat. Rámutat az eddig segélyező rendszer hibáira is és a segélyek felhasználása és igazságosabb szétosztása érdekében tanácsokat ad. Ezt jól esik hallani. Ismertetni kellett volna azonban a magyar felekezeti internátusokban lakó ifjúság számadatain kívül az állami menzákon ösztöndíjat élvezők számadatait is, visszamenőleg az 1919—20 évig, valamint interpretálni azt, hogy miért emelkedett a felekezeti internátusokban lakó ifjúság száma. 1922—23-ban még csak 29-en laktak felekezeti internátusban, az akkori magyar főiskolai hallgatóság körülbelül 12 százaléka, míg 1929—30-ban 245-ön, ami 38 százalékot tesz ki. A félrevezetett erdélyi magyar társadalom 1925—26 év előtti nagy hibáját, hogy letagadta s nem vette tudomásul a kolozsvári egyetemen úttörő magyar diákokat, nem lehet agyonhallgatni az Erdélyi Magyar Évkönyvben! Ismerjük be a hibáinkat is!

Érdekes és tanulságos lett volna, ha foglalkozott volna az ifjúság szellemi irányival, törekvéseivel és célkitűzéseivel is. A keret elég nagy lett volna ezt is befogadni. Az ifjúsági egyesületek munkájáról, az ifjúság öntudatos ébredéséről, a diákvezérekéről és reprezentálókról, az egyetemen kívüli munkásságról is kellett volna valamit írni.

A jövődre vonatkozólag azonban már

nem értek egyet Albrecht Dezsővel. Ő ugyanis a szellemi túltermeléstartól nem fél, de aggódik „nehogy a magyar értelmiség számának megcsappanása kulturális színvonalunk lehanyaglását eredményezze.“ Kevesli azt a 38 magyart, ki az 1928—29 évben végzett. „Legkevesebb száz magyar diáknak kellene végeznie, ennyi a legrosszabb számítások mellett is könnyen elhelyezkedhetne.“ *A magyar kultúra lehanyaglását szerintem nem az értelmiség számának megcsappanása idézi elő, hanem a falú és az ipari dolgozók elhanyagolása.* A magyar kultúrát nem főiskolákon tanítják és mentik meg, viszont nagyon jó lenne, ha valahol megírná Albrecht Dezső, hol van száz üres állás, hol száz egyetemet végzett magyar ember elhelyezkedhetne könnyen. Fájdalom, sok állás nélküli egyetemet és főiskolát végzetten ismerek magam is, s mi lesz, rövid 4—5 év múlva?! Jó lenne eszközölni egy értelmiségi katasztert is, egy magyar kultúreregisztert; de vajjon ki csinálja ezt meg?

Albrecht Dezső különben dolgozatának befejező részében maga is elismeri annak hiányait e szavakkal: „Maga is úttörő (t. i. a dolgozat) tehát a kezdet nehézségeinek nyomait magánviselő, mint maga a könyv, melyben elhelyezést nyert.“

László József.

IFJÚSÁGI DALOSKÖNYV. Összeállították: Balázs Ferenc, Szent-Iványi Sándor és Mikó Imre.

Néhány nappal ezelőtt jelent meg a Dávid Ferenc Egyesület Ifjúsági Körének Egyetemes Szervezete kiadásában a 47 dalt tartalmazó kis daloskönyv, mely kizárólag dallamokat közöl szövegeikkel együtt, hangszere kísérlet nélkül. A közölt dallamok egyrésze egyházi jellegű, túlnyomórésze azonban eredeti, magyar népdal. Van a gyűjteményben három idegen népdal és néhány diákdal is.

Nevelő hivatása és hézagpotló volta mellett mindenek előtt a daloskönyv néhány fogyatékoságára mutatok rá. Elsősorban a 35. sz. dal u. n. ballada leközlését kifogásolom, mivel ez nem népdal, de nem is ballada. Egyszerű és száraz recitativum parlando. A 32. és 34. számú dalok nem általánosabban elterjedt és szebb dal-

lamait közölték le. Néhány helyesírási és ritmikai hiba dacára őszinte örömmel üdvözljük a gyűjteményt, mely az igazi, hamisítatlan népdal iránt mindinkább megnyilvánuló érdeklődést és felfigyelést van hivatva kielégíteni. Itt van ismét egy alkalom arra, hogy végre megszerezse és terjessze az ifjúság saját népének ősi dalait.

Reméljük, hogy a dalgyűjtemény összeállítói kitűzött nemes céljukat elérik, az olcsó, (a daloskönyv ára 20 lei) csinos és célszerű kiállítású daloskönyv pedig nem-sokára második kiadásban jelenik meg.

ifj. Szabó Géza

KOVÁCS ENDRE: Világének. Versek. Szerző kiadása. 1929. Pozsony.

Húsz verset ad elénk szerző a fent írt cím alatt. Első pillantásra megállapíthatjuk róluk, hogy nem a legszerencsésebb alkotások közül valók. Kovács e füzetben mutatkozó érzésvilága a lehető legegyszerűbb, témaköre szűk. Verseinek középpontjában a munkások, a proletárok állanak, akik „izmos karukkal kitörték kőfaluk, hangos pusztítását hirdetve eget karcoló páncélpalotának.“ Ez alaptémához fűződik egy-egy versében a várostól megcsömörlött embernek a szabad természetet és az üdítő falút kívánó hangja. — Szerző kétségtelenül éles szemmel és erős szociális érzéssel látja a mai társadalmi helyzet visszasságait, de ezek akkora súllyal nehezedenek rá, hogy miattuk nem veszi észre az élet sokszínűségét („a város ólombörtöne eltakarta előlem a perspektivákat“). Mindezeket egybevetve, Kovács annak a ma mind nagyobb tért hódító irodalmi iránynak a követője, amely a megváltozott viszonyok következtében joggal irányítja érdeklődését a szociális kérdés felé.

Ennek az iránynak s főleg Kassáknak a hatása meglátszik Kovács verseinek külső formáján is. Sajnos, e versek e téren is kifogás alá esnek. Szerző verselése nehézkes, kifejezései erőltetettek, képei keresettek. E formai hiányosságok azonban idővel kiköszöbölhetnek, mert szerzőjük tehetséges. Reméljük, hogy a „Világének“ szerzője költői pályájának kezdő állomását jelenti és a következő kötet tartalomában gazdagabb, formában tökéletesebb lesz.

Csákány Béla

EGYESÜLETI - ÉLET

A KOLOZSVÁRI MACYAR FŐISKOLAI HALLGATÓK BÁLJA *mult számunkban közölt főrendezői gárdáját* — tekintettel arra, hogy az estély előkészítése nagy munkát igényel — a következő tagokkal egészítették ki: *Biasini Sándor, Dánér Lajos, Fekete László, Halliárszky Ernő, Hegedüs Sándor, Herszényi Márta, Kolosy László, Lászlóffy Ernő, Mágori Jenő, Mara Gizella és Vargha Lajos.*

A BUKARESTI „KOOS FERENC KÖR” DIÁKOSZTÁLYÁBAN, AZ 1950—1951-IKI ISKOLAI ÉVBEN TARTANDÓ VITA-ESTÉK MŰSORA

Az első vita-est sorozat: I. 1950. XI. 27. A magyar nemzetiségünk, az elidegenedés és az interuacionalizmus. Bevezeti: *Löffler Aurél.* Hozzászólnak: *Kiss Dezső és Rertz Gyula.* — II. 1950. XII. 4. A mi viszonyunk a romániai magyarsághoz. (A magyar városhoz és a magyar faluhoz.) Bevezeti: *Serester Zoltán.* Hozzászólnak: *Dóczy Zoltán és Szász Kálmán.* — III. 1950. XII. 11. Mit tehetek én a romániai magyarság érdekében. (Mint orvos, mérnök stb.) Felszólalnak: 1. *Blénessy Irénke* (kereskedelmi akadémia). 2. *Fazakas János* (orvos). 3. *Kozma Domokos* (állatorvos). 4. *Tóbiás Jenő* (gyógyszerész). 5. *Milotay Miklós* (tanár). 6. *Benedek Károly* (tornatanár). 7. *Kocsmár Gyula* (mérnök). 8. *Andrássy Zoltán* (szépművész). 9. *Rákossy István* (ügyvéd).

A második vita-est sorozat: I. A rádió. Bevezeti: *Incze Sándor.* Hozzászólnak: *Simon J. István és Lövi Emil.* — II. A magyar népzene. Bevezeti: *Lusztig Jenő.* Hozzászólnak: *Benedek Kálmán és Vigh Imre.* (Hegedű és zongora kísérettel.) — III. A magyar népköltészet. Bevezeti: *Milotay Miklós.* Hozzászólnak: *Gálfalvy József és Dóczy Zoltán.* (Az előadást szavakatok kísérik.) — IV. A magyar népművészet. Bevezeti: *Jakab András.* Hozzászólnak: *Zsiga János és Andrássy Zoltán.* — V. A magyarok és a sport. Bevezeti: *Benedek Károly.* Hozzászólnak: *Beczássy Zoltán és Makkai Juci.*

A harmadik vita-est sorozat: I. A szociálistizmus. Bevezeti: *Bokor Béla.* Hozzászólnak: *Laczkó Lajos, Almási Ferenc és Tóthpál Dániel.* — II. Korunk és a magyar nő. Bevezeti: *Blénessy Irénke.* Hozzászólnak: *Erdélyi Jolán, Mózes Jolán és Ébert Hajnalka.* — III. A mi munkánk. (Tapasztalataink és terveink.)

A SZÉKELYEK KOLOZSVÁRI TÁRSASÁGÁNAK IFJÚSÁGI BIZOTTSÁGA által rendezett közgazdasági és társadalomtudományi

szemináriumnak karácsony utáni első előadását január 15-én este dr. *Diamant Izsó* vezéregazgató tartja: „A racionalizálás és a gazdasági válság” címen. Jan. 22-én *Ligeti Ernő dr.* beszél a fascizmusról. További előadások műsorát a napilapokban közlik.

AZ ERDÉLYI FIATALOK ELŐADÁSAI A RÓM. KATH. NÉPSZÖVETSÉG IFJ. SZAKOSZTÁLYÁBAN. Az Erdélyi Fiatalok szerkesztősége megállapodott a Róm. Kath. Népszövetség Ifj. Szakosztályának vezetőségével esere-előadások tartásában, hogy ezáltal élénkebbé tegye a lap és az egyesület közötti kapcsolatot. A megállapodás értelmében tartott első előadás *Jancsó Béla* főmunkatársé volt, aki a Belső Erdélyi Kúria 1951 január 11-iki ülésén *Bors Ferenc* elnök megnyitó szavai után dr. *Imre Lajos* hasonló című könyvét és dr. *Makkai Sándor* püspöknek a könyvhöz fűzött reflexióit ismertette beszélt az ifjúság válságáról. A további előadásokban a magyar ifjúság problémáiról és új világlátásáról, majd az erdélyi magyar ifjúság kérdéseiről lesz szó. A Népszövetség ifj. szakosztályának előadói az Erdélyi Fiatalok irodalmi szemináriumán fogják viszonzni a esere-előadásokat.

VÉGZETT TÁRSUNK. *Mihályfalvy Miklóst* decemberben jogi doktorrá avatták.

A SZERKESZTŐSÉG HIREI.

Az Erdélyi Fiatalok több oldalról meg nyilvánuló óhaját teljesítve, a jövő hónap elején előadássorozatot indít, amelynek célja a modern magyar irodalom nagy alakjainak megismertetése. Részletes programot következő számunkban közlünk. Az első három előadást dr. *Jancsó Elemér* fogja tartani *Ady Endréről.*

FALU-SZEMINÁRIUMUNK előadásait január 19-én este 8 órakor folytatjuk. Első alkalommal kihirdetjük a népművészeti pályázat eredményét.

Kiadóhivatali órák: naponta d. e. 12—1 ig, vasárnap kivételével.

Szerkesztőségi órák: minden szombaton d. u. 5—6-ig.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj—Kolozsvár, Str. Iuliu Maniu, v. Szentegyház-u. 8. szám.

Felelős szerkesztő és kiadó:

DR. JÁNOS GÁSPÁR.

Előfizetési felhívás!

Második évfolyama indul meg e számmal az Erdélyi Fiataloknak. Új évfolyam, de a munka folyamatosan a régi és célunk is egy: szolgálj a romániai magyar főiskolás ifjúság, s az egész romániai magyar új nemzedék anyagi és szellemi érdekeit. Szolgálni a gondolatot: az erdélyi magyarság jövő vezetésére hivatott generációnak feladataira készülnie kell komoly tudományos munkával és szolidaritásának kiépítésével. Az ifjúság maga kell kérdéseit elintézzé és problémáin gondolkozzék. Ez egyszerűen az életre való felkészülés és nem apái lenézése, akikkel való találkozást az erdélyi magyar élet igazságainak alapján kerestük eddig, s keresni fogjuk ezután is.

Nem a miénk a lap, de mindenkié, aki megérzi azt, hogy generációk létkérdése az összetartás, a közös munka. Számítunk régi munkatársaink további segítségére és számítunk új munkatársakra, mindenkire, aki fiatal, aki élni, dolgozni tud és akar. Lapunk minden irányzattól független. Irányítója írónak lelkiismerete. Szabad kritikai lap kívánunk lenni, minden becsületes és jól átgondolt véleménynek helyet akarunk adni, ha az a lap szellemi színvonalának megfelelő, fenntartván megaunknak a jogot, hogy a szerkesztőség véleményével ellentétes cikkről a magunk véleményét is kifejtjük. Egy szemponthoz ezenkívül még feltétlenül ragaszkodunk, hogy tudományos, művészeti, vagy bármilyen irányú cikk a mi életünk problémáiról szóljon, azzal legyen kapcsolatban, mert tudomány és művészet sem öncél, de minden az emberért van.

A munka egyre nő és a megnövekedett feladatoknak teljes erőnkkel igyekszünk megfelelni. Annak ellenére, hogy

a jelenlegi előfizetői tábor éppen csak biztosítja a pénzügyi egyensúlyt, de a sok előfizetési hátrálék miatt még deficitünk is van, lapunkat az új évfolyamban 16 oldalról 20 oldalra emeljük fel, hogy annál eredményesebben szolgálhassuk kitűzött céljainkat. Ez évben 10 számot akarunk adni 200 oldalon. Az oldalszám emelése kényszerít az előfizetési díj mérsékelt emelésére. A főiskolai hallgatók eddigi évi 80 lej előfizetési díját évi 100 lejre (félévre 50 lej) emeljük fel. Február 15-ig azonban még fenntartjuk a 80 lejes évi előfizetést, aki eddig befizeti előfizetését egész évre, az a régi áron kapja a megnagyobbodott lapot. A többi előfizetési kategória változatlanul marad. Az előfizetéseket gyűjtők a befizetett összeg 10 százalékát kapják.

A lapterjedelem nagyobbításának kockázatát azért mertük vállalni, mert bízunk abban, hogy az a lelkesedés, amely végigkísért a nehézségek göröngyös útján első évünk alatt, s amely láthatatlan áramként járt át minket, az új munkák új állomásai előtt még fokozódni fog és közös munkával és szeretettel, közös áldozatkészséggel le tudjuk küzdeni az egyre súlyosodó gazdasági helyzet akadályait.

Köszönet az együttérzőknek. És várjuk az ifjúsági öntudat komoly mérközéseikhez azokat is, akik eddig hiányoztak, távol voltak a laptól.

Annyi a munka, hogy senkit sem nélkülözhetünk. Az erdélyi magyar új nemzedék elvárja, hogy mindenki teljesítse kötelességét.

A közös munkára testvéri szeretettel hív minden fiatal erdélyi magyart:

az Erdélyi Fiatalok szerkesztősége.

MAGYAR FŐISKOLÁSOK!

Olvassátok és terjesszétek az Erdélyi Fiatalokat és fizessétek elő red, mert a ti anyagi és szellemi érdekeitekért küzd.

Előfizetési ára egy évre febr. 15-ig befizetve 80 lei, febr. 15. után 100 lei.